EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 200, Ocak '99

Yeni bir yılın başında dünya ve Türkiye

'98 yılını geride bıraktık. İkibinli yıllara yalnızca bir yıl kaldı. İnsanlık yeni bir yüzyıla, 21. yüzyıla giriyor. Biz Türkiyeli komünistler gelmekte olan yüzyılı işçi sınıfının devrimci partisinin kuruluşuyla, Türkiye Komünist İşçi Partisi'nin ilanıyla karşılıyoruz. Ve biz, Türkiye devrimi için tarihi önemde gördüğümüz bu adımın yeni bir yüzyıla geçişle çakışmasının sembolik olmaktan öteye bir anlamı olduğuna inanıyoruz.

Türkiye'de yeni temeller üzerinde bir komünist hareketin doğuşu, 12 Eylül askeri faşist darbesini izleyen ağır ve her açıdan yıkıcı bir yenilginin sonrasına denk geldi. Bu yenilginin yarattığı ağır tasfiyeci hava daha henüz dağılmamışken, bu kez uluslararası planda büyük bir gericilik dalgası başgösterdi. Öylesine ki, komünist hareketimizin siyasal mücadele alanına çıkışıyla bu uluslararası gericilik dalgasının başlangıç startını oluşturan gelişmeler neredeyse üstüste düştü. Sovyetler Birliği'nde başlayan, tüm Doğu Avrupa'ya yayılan ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla noktalanan bu olaylar zinciri, tüm dünyada devrim ve sosyalizme karşı tarihin gördüğü en büyük ideolojik, psikolojik ve siyasal haçlı seferine vesile oldu. Marksizme, sosyalizme, devrime dair herşey görülmemiş bir saldırı, karalama ve inkar kampanyasının hedefi haline geldi. Tarihi gerçekler tersyüz edildi. Gerici burjuva düşünce ve değerler kutsandı. Kapitalist düzenin ebediliği, dolayısıyla "tarihin sonu" ilan edildi.

İşte biz Türkiyeli komünistler, partimizi, bir yenilgi sonrasının yıkıntı ortamında ve tarihin bu en büyük uluslararası gericilik dalgasına göğüs gererek, inanç ve kararlılıkla adım adım inşa ettik. Gericilik dalgasının solu da sardığı, dünyada ve Türkiye'de irili-ufaklı bir dizi sol siyasal akımı tükettiği ya da "en az direnme çizgisi"ne ittiği, ihanete ya da kurulu düzenin icazetine sürüklediği bir evrede, bizler, kendi coğrafyamızda, komünizmin ve devrimin partisini yaratma iradesi ve kararlılığını ortaya koyduk. Karalamalara ve inkara konu edilen devrimci geçmişin derslerinden en iyi biçimde öğrenmeyi bir an bile ihmal etmeksizin hep, geleceğe baktık, geleceğin kaçınılmaz olarak kendini gösterecek yeni tarihi mücadelerine hazırlandık.

7-8 yıl önce gerici emperyalist propaganda kapitalizmin ebediliğini, aynı anlama gelmek üzere tarihin sonunu ilan ediyordu. Bugün borsa çöküntüleri ve bir dizi ülkede kapitalist ekonominin iflası eşliğinde kapitalizmin karanlık geleceği tartışılıyor. 7-8 yıl önce gericilik dünyasının sağır edici propagandası eşliğinde "sosyalizmin iflası" tartışılıyordu, bugün gitgide genişleyen bir çerçevede kapitalizmin kaçınılmaz sonu tartışılıyor, sosyalizm işçi sınıfı ve emekçiler için yeniden güçlenen bir umut haline geliyor.

Kapitalist dünya: Her alanda istikrarsızlık

Kapitalist-emperyalist dünya sistemine bugün çok boyutlu bir genel istikrarsızlık egemendir. Bu istikrarsızlığın temelinde kapitalizmin, onunla belirlenen emperyalist dünya sisteminin onulmaz çelişkileri yatmaktadır. İktisadi bunalım, borsalarda

birbirini izleyen mali çöküntüler zinciri, tek tek ülke ekonomilerinin iflası, emperyalistler arasında kızışan rekabet ve nüfuz mücadeleleri, bölgesel çatışmalar, bir dizi ülkede siyasal kargaşa, ve elbette, birçok ülkede işçi sınıfının ve emekçilerin günden güne büyüyen toplumsal muhalefeti... Bunlar kapitalist dünya sistemine egemen istikrarsızlığın ilk akla gelen güncel unsurlarıdır. Tüm bu sorunlar tablosu '90'ların başındaki iddialarla çarpıcı tezatlar oluşturmaktadır. Dünyanın emperyalist efendilerine '90'lı yılların başında egemen iyimser havadan bugün eser kalmamıştır. O zamanlar insanlığın gelecek perspektifini ve umudunu yoketmek için "tarihin sonu" propagandası pompalayanlar, bugün zincirleme olarak birbirini izleyen mali ve iktisadi çöküntülere bakıp kapitalizmin sonuna ilişkin kaygılara gömülüyorlar.

İçinden geçmekte olduğumuz günlerin en önemli uluslararası gelişmesi, geçen yılın yazında Uzak Asya'da başlayan, ardından sırayla Japonya, Latin Amerika ve son olarak Rusya'da yaşanan mali çöküntülerdir. Birbirinden beslenen bu mali çöküntüler, emperyalist küreselleşmenin biriktirdiği çelişkilere ve sorunlara çarpıcı örneklerdir. Bu zincirleme gelişmeler kapitalist dünya ekonomisini bekleyen genel bir çöküntünün de yeni işaretleridir. Benzer olaylar yıllardır farklı biçimlerde tekrarlanmakta, her yenisi kapsam ve yıkıcı etkileri bakımından kendinden öncekini aşmaktadır.

Dünya kapitalizmi 20 yılı aşkın bir süredir genel iktisadi durgunlukta ifadesini bulan bir bunalım içindedir. Kapitalizmin tarihinde görülmemiş boyutlarda mali spekülasyona, borsa oyunlarına yönelmek, uluslararası sermayenin bu bunalıma verdiği yanıt oldu. Çok uluslu tekeller ve bankalar bunalım koşullarında üretimden sağlayamadıkları aşırı karları mali spekülasyonlarla sağlama yoluna gittiler. Öylesine ki, '70'li yılların ortasında sermayenin yalnızca %10'u spekülasyona yöneliyorken, bu oran '90'ların ortasında %95'i bulmuştur. Bu rakamlar dünya kapitalizmindeki asalaklaşmanın kazandığı korkunç boyutlar konusunda herhangi bir yorumu gereksiz kılmaktadır.

Fakat birbirini izleyen borsa çöküntüleri uluslararası mali sermayenin iktisadi bunalıma çözüm alternatifi saydığı bu oyunun da sonuna gelinmekte olduğunu göstermektedir. Dün bir olanak, aşırı kar düzeyine bir çözüm olarak görülen şey, bugün krizi ağırlaştıran, dünya ölçüsünde genel bir iktisadi-mali çöküntüyü hazırlayan etkene dönüşmüştür. Bu, borsa oyunlarına, mali spekülasyonlara dayalı "kumarhane kapitalizmi"nin, bu temel üzerinde yükselen emperyalist "küreselleşme"nin iflasından başka bir şey değildir.

Ne var ki, bu iflasın faturasını dün olduğu gibi bugün de dünya çapında işçi sınıfı ve emekçi yığınlar, özellikle de bağımlı ülkelerin açlık, yoksulluk ve hastalıkla pençeleşen geniş halk kitleleri ödüyorlar.

Kriz ağırlaştıkça emekçilere yönelik iktisadi-sosyal saldırı da katmerleşiyor. Dünya çapındaki muazzam zenginlik birikimine rağmen sistem yerkürenin dört bir yanında işsizlik, yoksulluk, açlık ve bunalım sonucu olan ölüm üretiyor. Servet-sefalet kutuplaşması başdöndürücü boyutlara ulaşmış durumda. Bu uçurum yalnızca bağımlı ülkelerin bünyesinde değil, emperyalist metropollerde de hızla büyüyor. Aynı kutuplaşma/gelir farkı uçurumu sistemin emperyalist metropolleri ile bağımlı ülkeler arasında da var. Özetle sistem çok boyutlu sosyal eşitsizlikleri, bunun ifadesi toplumsal kutuplaşmayı tarihinde görülmemiş boyutlara vardırmış durumda.

Kapitalist dünya sisteminin temel çelişmelerinden biri olan emperyalistler arası çelişmeler de gittikçe keskinleşiyor. İktisadi bunalım emperyalist nüfuz mücadeleleri üzerinde şiddetlendirici bir etkide bulunuyor. BM, NATO vb. uluslararası kuruluşlardaki iç sorunlar büyüyor. Emperyalistlerin çeşitli bölgeler ya da ülkeler üzerinde açık ya da örtülü nüfuz mücadeleleri, özellikle Afrika örneğinde görüldüğü gibi, gerici çatışmalar için büyük kitlesel katliamlara, halkların yaşamında tamiri zor yıkımlara neden oluyor. Emperyalizmin artan saldırganlığı, Balkanlar'a NATO müdahalesi ve Ortadoğu'da süreklileşen ABD saldırganlığı, aynı nüfuz mücadelelerinin doğrudan ya da dolaylı yansımalarıdır. İktisadi bunalımla içiçe kızışan emperyalistler arası rekabetin emperyalist ülkeler işçi sınıfına da günden güne ağırlaşan

bir maliyeti var. İşsizlik, sürekli yoksullaşma, sosyal ve demokratik hakların sistematik gaspı, halihazırda bu ülkelerde işçi sınıfının ödediği fatura oluyor.

Kapitalizmin ağırlaşan küresel krizi ve onun işçilerin, emekçilerin, ezilen halkların yaşamındaki yıkıcı etkileri, sosyalizmin bugün ne denli acil bir ihtiyaç haline geldiğinin de bir göstergesidir. "Ya barbarlık ya sosyalizm!" şiarı bugün dünya ölçüsünde her zamankinden daha güncel, daha anlamlı, daha yaşamsaldır. Bugün dünya ölçüsünde sosyalizm mücadelelerinin henüz son derece zayıf olması olgusu bu gerçeği değiştirmemektedir. Bu nesnel zemin ve ihtiyaç ile öznel durum arasındaki bir uyumsuzluktur. Ama her zaman olduğu gibi burada da ihtiyaç keşfin anasıdır. Eğer sistemin genel gidişi kapitalist barbarlığa karşı sosyalizmi her zamankinden çok bir ihtiyaç haline getirmişse, zaman sözkonusu uyumsuzluğun azalması ve aşılması doğrultusunda işleyecektir. '89 çöküşünün yıkıcı ve sersemletici etkisine rağmen '90'lı yıllar yaygın sınıf ve halk hareketlerine sahne olabildi. Komünistler olarak son yıllarda birçok kez ifade ettiğimiz gibi, sınıf ve halk hareketlerindeki gelişmeler, dünya ölçüsünde devrimin ve sosyalizmin güçlerinin yeniden toparlanmasına ve giderek mücadele içindeki kitlelerle buluşmasına uygun bir maddi zemin, buna uygun bir politik ve moral atmosfer oluşturmaktadır.

Türkiye: Ağırlaşan kriz ve krizi yönetme manevraları

Türkiye yeni bir yıla ağırlaşan bir ekonomik kriz tablosuyla giriyor. Tüm veriler, bu krizin '99 yılı içinde daha da ağırlaşacağını, yıkıcı etkisini asıl bundan sonra göstereceğini ortaya koyuyor. Krizin faturası ise her zamanki gibi işçi sınıfına ve tüm öteki çalışan kesimlere ödetiliyor. Yüzbinlerce işçi bir anda sokağa atılıyor. Sürekli düşen ücretler, artan hayat pahalılığı, sonu gelmeyen hak gaspları, hayatı işçiler ve emekçiler için iyice çekilmez hale getiriyor.

Ağırlaşan krizle birlikte yeni bir "İMF reçetesi" de gündemde. Gerçekte hükümetler son 20 yıldır kesintisiz olarak İMF reçeteleri uyguluyorlar. Fakat krizin ağırlaştığı evrelerde toplu bir fatura olarak özel önlemler gündeme getiriliyor. Bugün bunların bir yenisi tartışılıyor ve en geç seçimler sonrasında gündeme getirileceğine kesin gözüyle bakılıyor.

İşçi sınıfının sermayenin krizle birlikte şiddetlenen saldırılarına ilk tepkileri, örgütsüzlük ve önderlik boşluğu ortamında, hızla kırılmaya uğruyor. Bugün sendikalar devlet ve sermaye tarafından tamamen denetim altına alınmış durumdalar. Satılmış sendika bürokratları kelimenin tam anlamıyla sermayenin işçi sınıfı içindeki ajanları olarak iş görmektedirler. Oynadıkları rol yalnızca işçi sınıfını sermayenin sonu gelmez saldırısı karşısında eli-olu bağlı tutmaktan ibaret de kalmıyor. Türk-İş ve DİSK yönetimleri birer MGK oluşumu olan "beşli inisiyatif" ve Ekonomik ve Sosyal Konsey aracılığı ile artık işçi sınıfını devlet politikaları çerçevesinde yönlendirmek gibi daha aktif ve doğrudan görevler de üstlenmiş bulunuyorlar. Sendika konfederasyonlarının sınıf hareketine ve genel toplumsal muhalefete karşı oynadıkları bu karşı-devrimci rol, kriz içindeki sermaye düzeninin en temel imkanlarından biridir.

Öte yandan, işçi sınıfına ve emekçilere yönelik toplam devrimci çalışma iki yıl içinde bugün en geri noktaya düşmüş durumda. Son altı ay içerisinde, özellikle de metal işçilerinin sendikal ihanete karşı patlayan öfkesinden bu yana, sınıf hareketinin yaptığı çeşitli çıkışlara devrimci cepheden sözü edilebilir bir karşılık verilememesi, bu zayıflamanın bir yansımasıdır. Bugün devrimci hareket büyük bir güç erozyonu içindedir. Bunda yapısal zaaflarının kaçınılmaz sonuçları ile devletin kesintisiz saldırılarının mahakkak ki temel önemde bir payı vardır.

Bununla birlikte, son iki yıl üzerinden bakıldığında, ordunun yaptığı 28 Şubat çıkışının bunda özel bir rol oynadığı da bir gerçektir. Ordunun manevraları ve sistemi belli zaaf noktalarından restore etme girişimleri, toplumsal muhalefetin şaşırtılmasında ve saptırılmasında önemli bir başarı sağladı.

Bu girişim, toplumsal muhalefeti dizginleyip saptırmak yoluyla, devrimci hareketin güçleneceği zemini alabildiğine daraltırken, reformist solu önplana çıkaran bir

ortam hazırladı. Komünistler, daha henüz 28 Şubat kararlarının açıklanmadığı bir evre, Sincan'daki tank gösterisiyle hızla toplumun gündeminin ana ekseni haline getirilen "Refah-ordu gerginliği" üzerine değerlendirmelerinde bu tehlikeye açıkça dikkat çekmişlerdi. *Ekim*'in 15 Şubat '97 tarihli başyazısı, ordu manevrasının iç politikadaki dört temel amacından ilkini şöyle ortaya koymuştu:

"'Refah-ordu gerginliği'nin iç politikadaki en önemli sonucu, ordunun siyasi yaşama yönelik kaba ve dolaysız müdahalesinin meşrulaştırılmasıdır. Ve ordu bunu bu kez, toplumun ilerici katlarına sempatik görünebilecek ve toplumsal muhalefet saflarında zihinsel ve politik karışıklıklara neden olabilecek gerekçeler üzerinden yapmıştır. Ortaya, şeriat heveslilerine karşı laikliğin, çağdaş değerlerin ve yaşam biçiminin tavizsiz bekçisi kılığında çıkmıştır. Bu konumda bir çıkışın, önemli bir güç kazanmış şeriatçı gericilik karşısında güçsüz, çaresiz ve tedirgin durumdaki kent orta sınıflarının ve küçük-burjuvazisinin, onların modern yaşam biçimini benimsemiş kesimlerinin sempatisini ve desteğini aldığı kesindir. Sosyal-demokratlar, sendika bürokratları ve İP türünden kemalist reformist akımlar ise, ordunun çıkışlarına açık ya da örtülü destekler vererek, benzer bir etkiyi işçi sınıfı ve emekçi katmanlar içine taşımaktadırlar.

"Dolayısıyla, ordu, iç politikada tekelci burjuvazinin, dış politikada emperyalizmin ve siyonizmin çıkarlarını ve tercihlerini kollayan bir çıkış yaparken, bunu toplumsal muhalefeti yedeğine almanın ve emekçileri şaşırtmanın bir olanağına da çevirebilmektedir. Bu olgunun önemi küçümsenemez ve mevcut 'oyun'un temel unsurlarından biri budur." *(Ekim*, sayı:163, *Güncel Gelişmeler ve Devrimci Görevler-4)*

Bunun küçümsenemez bir manevra olduğunu aradan geçen iki yıllık süreç bütün açıklığı ile gösterdi. Tahribatı toplumsal muhalefet kadar sol akımlar da yaşadılar. Bu manevraları boşa çıkaracak olanak ve yeteneklerden yoksun olan devrimci akımlar hızla güç kaybederlerken, reformist akımlar daha da sağa kaydılar, düzenle, onun şu veya bu akımıyla daha uyumlu hale geldiler. ÖDP'nin CHP'ye doğru yer değiştirmesi; EMEP'in ÖDP'den boşalan yere geçmesi; İP'in ordunun gönüllü sivil uzantısı kemalist-şovenist bir kimliği övünç vesilesi haline getirmesi; SİP'in gericiliğe karşı mücadeleyi orduya bırakmamak kılıfı içinde 28 Şubat'ın etki sahasında politika yapma hevesi; KESK'in düşürüldüğü utanç verici durum; tüm bunlar son iki yılın solda yarattığı tahribata birer örnektir.

Türk siyasi yaşamında her zaman dolaysız bir güç olan ordu, 12 Eylül sonrasında ise burjuva siyaseti üzerinde tam bir vesayet kurmuş durumda. Türkiye'de burjuva siyaset sahnesinin ölü olduğunu, mevcut partilerin ve parlamentonun ordunun iradesi ve tercihleri karşısında artık tümüyle işlevsizleştiğini, ya da yalnızca hiçbir inandırıcılığı kalmamış bir "parlamenter rejim" aksesuarı işlevi gördüğünü biliyoruz. Bu olgularda bir yenilik yok, bunlar 12 Eylül sonrasının gerçekleri. Son iki yılda ortaya çıkan yeni olgu ise, ordunun kendi vesayetini toplumsal muhalefetin ve sol hareketin bir kesimini de kapsayacak tarzda genişletmesidir. Bu, ordunun dinsel gericiliğe ve güya "devlete sızmış" çetelere karşı mücadele manevrasının bir başarısı oldu.

Oysa gerek dinsel gericilik, gerekse çeteler burjuva düzen adına gerçek yönetici gücü olan ordunun kendi öz ürünleridir. Bunlar toplumsal muhalefete ve devrimci gelişmelere karşı özel olarak geliştirilmiş, güçlendirilmiş, her yolla teşvik edilmiş ve bunlardan en iyi biçimden yararlanılmıştır. Fakat tam da kabul ve kontrol edilebilir sınırlar dışına çıktıkları bir noktada, düzenin genel çıkarları adına bunlara müdahale, bunları yeniden kabul ve kontrol edilebilir sınırlar içine çekmek bir ihtiyaç haline gelmiştir. Ve işin hazin tarafı, çeteleşmiş devletin omurgası ve kontr-gerillanın beyni olarak ordunun, bu zorunlu operasyonları, bu kez solu ve toplumsal muhalefeti yedekleme manevrasıyla yerine getirmesi ve bundaki büyük başarısıdır.

Türkiye'de devletin kontr-gerilla yapılanması ve bu yapılanma içinde ordunun yerini bu ülkede yaşayan herkes bilir. Devlet çeteleşmiş bir aygıttır ve bu aygıtın beyninde ve omurgasında ordu vardır. Devleti çetelerden temizleme adı altında yapılan, gerçekte Susurluk'la birlikte açığa çıkan ve

başlangıçta devlet karşıtı kitle tepkisini ateşleyen gelişmelerin önünü almak, çete devletini temize çıkartmak operasyonudur. Bu iş için, denetim dışına çıkmış ve bizzat devletin, onun omurgası olarak ordunun kendisi için bir sıkıntı kaynağı haline gelmiş üç-beş mafyacı-tetikçi unsurun tasfiyesi, bu demagojik manevranın aracı olarak kullanılmıştır. Böyle yapılarak Genelkurmay denetimindeki kontr-gerilla yapılanması gözlerden gizlenmeye çalışılmıştır.

Bu böyleyken, ordunun çetelere karşı mücadele ettiği, devleti çetelerden temizlediği iddiası tam bir maskaralıktır. Bu ciddiyetsiz ve gerçekte kimsenin inanmadığı iddiayı bir yana koyalım. Ordunun reformist solun bir kesimine inandırıcı gelen ve bu kesimleri cezbeden asıl icraatı, "irticaya karşı" mücadeledir. Buna karşı söylenebilecekleri ise, 28 Şubat'ı izleyen aylarda kaleme alınan *"Ordu ve İrtica"* başlıklı değerlendirme yeterli açıklıkta ve fazlasıyla söylemiş bulunuyoruz:

"Türkiye'de sosyal mücadelelerin büyük bir sıçrama yaptığı ve bu zeminde solun büyük bir güç kazandığı '60'lı yıllardan beri, ordu ve dinsel gericilik, düzenin iki temel dayanağı ve silahı olarak öne çıkmışlardır. Ordu'nun işlevi bellidir. Alt sınıfların sosyal mücadelelerini belli periyotlarla gündeme getirilen askeri darbelerle dizginlemek ve bunun ürünü olan devrimci birikimi ezmek. Ordunun emekçi sınıf ve katmanların ileri kesimlerine karşı yaptığını, düzenin bizzat besleyip desteklediği dinsel gericilik ise, aynı sınıf ve katmanların geri kesimleri üzerinden farklı bir biçimde yapageldi. Ordu ileri kesimleri dizginleyip ezerken, dinsel gericilik aynı şeyi geri kesimleri aldatıp afyonlayarak yaptı. '70'li yıllardaki devrimci yükselişten büyük ürküntü duyan sermaye düzeni, 12 Eylül'ün ardından dinsel gericiliğe siyasal ve kültürel cephede görülmemiş bir geniş alan açtı. Bugün 'irtica karşıtı' rolü oynayan ordu, 12 Eylül icraatıyla bu alan açma operasyonunun doğrudan planlayıcısı ve uygulayıcısıydı. Türk-İslam sentezi bu dönemde resmi ideoloji haline getirildi, imam-hatip okulları, camiler, kuran kursları vb. bu dönemde en büyük patlamayı yaptı. Bizzat ordu Kürt halkının özgürlük mücadelesine karşı dinsel ideolojiyi bir silah olarak kullanma yoluna gitti. Ve en önemlisi, 12 Eylül'de süngü zoruyla uygulanan iktisadi ve sosyal politikalar yığınları görülmemiş bir yoksulluğa, sosyal-kültürel yıkıma sürükledi. Her türlü ilerici çıkışın ve demokratik hakkın boğulduğu, yığınların yoksullukla ellele giden bir çaresizliğe mahkum edildiği bu sosyal-kültürel ortam, dinsel gericiliğin palazlanmasına son derece uygun bir zemin oluşturdu.

"Özetle, toplumsal gelişmeye ve devrime karşı bir dalga kıran rolü oynasın diye dinsel gericiliği düzen bizzat kendisi besledi; ordu ise ona her seferinde yol açtı, zemin düzledi. Ne var ki bu toplam süreç, resmi dilde 'irtica' olarak nitelenen dinsel gericiliği kontrol edilebilir sınırların ötesinde bir etki ve güce kavuşturdu. 'İrtica', yığınların geri kesimlerini dizginleyen ve düzene bağlayan bir imkan olmanın ötesine taştı; genel toplum ve devlet düzenine kendi ruhunu ve rengini verme iddiasını uygulamaya geçirecek bir gelişme düzeyine ve konuma ulaştı.

"Gelinen yerde dizginlenmesi, güç ve etkisinin tırpalanması, düzen için kabul edilebilir sınırlar ve işlevler içine çekilmesi gerekiyor. Kurulu düzenin vurucu gücü ordu şimdi bunu yapıyor. 'Durumdan' çıkarılan 'vazife' budur.

(...)

"Bu siyasal oyunun vahim yanı, toplumsal muhalefeti şaşırtmada ve etkisizleştirmede, dahası sosyal-demokratların ve hain sendika bürokratlarının marifetiyle bizzat generallere yedeklenmesinde sağlanan görülmemiş kolaylıktaki başarıdır. Neredeyse 30 yıldır dinsel gericiliği kullanarak ilerici toplumsal muhalefeti dizginleyenler, şimdi toplumsal muhalefeti yedekleyerek dinsel gericiliği dizginlemeye çalışıyorlar.

"Türkiye'nin bugünkü tablosu gitgide ağırlaşan bir siyasal kriz tablosudur. Oysa böyle bir ortamda devrimci hareket ve kitle hareketi kendi cephesinden son yılların en zayıf, dağınık ve etkisiz tablosunu sunmaktadır. Bu, generallerin oynadığı oyunun şu aşamadaki en büyük avantajıdır."(*Ekim*, sayı:171, 15 Haziran '97, başyazı)

Son iki yılın toplam tablosu, bu oyunun fazlasıyla tuttuğunu ve en bunalımlı bir döneminde düzene soluk aldırdığını göstermektedir.

***

Aynı dönem Kürt hareketinin de ciddi gerilemeler yaşadığı bir dönem oldu. Bu gerileme ilkin mücadele mevzilerinde, ikinci ve asıl olarak da izlenen siyasal çizgide kendini gösterdi. Kürt hareketi gelinen yerde kendisini Türkiye'deki işçi ve emekçi dinamiğiyle buluşturacak bir stratejik çizgiye yönelmekten ısrarla geri duruşun sonuçlarını yaşıyor bugün. En dar anlamıyla bir ulusal istemler çizgisine kayan ve kurulu düzen çerçevesinde bir "siyasal çözüm"ü erken çözüm adına bir saplantı haline getiren PKK, '80'li yıllarda önünü açtığı, '90'lı ilk yıllarda ileri bir noktaya taşıdığı özgürlük mücadelesini, gelinen yerde bir çıkınaza saplamış durumda. Emperyalist dünyanın ağırlığını kullanarak ulusal özgürlüğün kazanıldığına tarih henüz tanıklık etmedi. Dünyada devrim dalgasının dibe vurmuş olmasının verdiği bir umutsuzlukla devrimci çözümü gerçekçi bulmayanlar ve "siyasal çözüm"ü dünya ve Türkiye koşullarında tek gerçekçi yol sayanlar, gerçekte sorunu bir belirsizliğe ve çözümsüzlüğe sürüklemişlerdir.

Kürt sorunu ya devrimle çözülür ya da Güney Kürdistan örneğinde olduğu gibi emperyalizmin ve bölge gericiliğinin politik hesap ve manevraları içinde sürünür. Bu ikisinin ortası yoktur. PKK'nın kendi deneyimi bile bunun ortasının olmadığını daha bugünden göstermektedir.

PKK'nın devrimci çizgide ısrarlı olduğu bir evrede toplumda bugünkü türden bir şovenizm cereyanı yaratılamadığı gibi, düzen kamuoyunun hatırı sayılır bir kesimi bile "siyasal çözüm" tartışmalarını yapmak zorunda kalabiliyordu. Oysa "siyasal çözüm" çizgisinin biricik strateji haline geldiği bugün düzen cephesinde "sorun"un varlığı bile ağza alınmıyor. Düzen koro halinde "terörizm" üzerine dizginsiz bir kampanya yürütüyor. Devrimin yükselişi karşısında Kürt sorunu konusunda kendi içinde bölünenler, bugünkü reformist uzlaşma platformu karşısında inkarcılıkta birleşiyorlar. Bu çarpıcı olgu da bir kez daha gösteriyor ki, temel toplumsal ya da siyasal bir sorunda nispi kazanımlar bile ancak devrimde ısrarın yan ürünleri olarak elde edilebiliyorlar.

Türkiye'nin tüm öteki toplumsal ve siyasal sorunları gibi Kürt sorunu da ancak Türk ve Kürt emekçilerinin birleşik devrimci mücadelesiyle çözülebilir. Kürt özgürlük mücadelesinin 15 yıllık zorlu deneyimi bu temel bilimsel gerçeği farklı bir düzeyde bir kez daha doğrulamıştır.

***

Ordunun 28 Şubat süreciyle toplumu içine hapsettiği çarpık tabloda henüz sembolik değerde de olsa ilk gedikleri yine de sınıf hareketi bünyesinde yaşanan çıkışlar açtı. Eylül ayında metal işçileri kendilerini periyodik olarak sermayeye satan, böylece sefalet ücretlerine mahkum eden Tük Metal çetesi şahsında satılmış sendikacı takımına karşı ayağa kalktı. Onu SEKA işçilerinin özelleştirme saldırısına karşı kararlı direnişi izledi. Son aylarda ise tekstil, metal ve deri işçileri kriz bahanesiyle yaşanan geniş çaplı tensikatlara karşı seslerini yükselttiler.

Sınıf hareketinin kendiliğinden kıpırdanışları olarak kendini gösteren, basit, dar ve sınırlı gibi görünen bu tepkiler, bu tepkilerin yöneldiği sorunlar, gerçekte bugünkü çarpık çatışma tablosunu değiştirecek imkanları ve dinamizini taşıyor içinde. İşçi kitlelerini, onunla birlikte geniş emekçi halk katmanlarını burjuvaziyle, onun devletiyle, baskı aygıtlarıyla, burjuvazinin hizmetindeki hain sendikacı takımıyla, burjuvazinin arkasındaki emperyalizmle çatışmaya sürükleyecek yakıcı ve acil sorunlar alanıdır bu. Bu eylemlilik damarlarının geliştirilmesi, sınıfı ve emekçileri bugünkü sahte kutuplaşmaların figüranı olmaktan kurtaracak gerçek bir olanaktır. Tarihin her döneminde işçi sınıfı ve emekçilerin kendi en yakıcı sorunları üzerinden gösterdiği eylemlilik, onların egemen sınıf ve onun devletiyle karşı karşıya gelmesine vesileler oluşturmuştur. Yeter ki, devrimci önderlik müdahalesi bu eylemliliklerle pratikte buluşsun ve bunu, hoşnutsuzluk, öfke ve eylemi besleyen sorunların asıl kaynaklarına yöneltecek devrimci önderlik başarısıyla birleştirebilsin.

Partimiz, devrimci akımlar tablosunun bugünkü umut kırıcı manzarasına olduğu kadar, kendi maddi güç ve olanaklarının tüm sınırlılığına da aldırmaksızın, Türkiye'nin bugünkü çarpık tablosuna buradan yüklenmesini bilmeli ve başarma azmiyle hareket etmelidir.

EKİM

Partiyle kazanmanın anlamı

K. CENK

Partiyle kazanmak; olanak ve sorumlulukları anlamayı ve bunlara kararlılıkla yüklenmeyi gerektiriyor

Artık asgari bir nitelik ve düzey olarak partiyi kazandık dediğimiz son iki yıllık süreç içerisinde, bu saptamamız bütün bir devrimci anlamıyla ve ortaya çıkardığı sorumluluklarla birlikte tam olarak anlaşılamayabiliyordu. Yürüttükleri yerel çalışmadan gerekli gücü alamayan, aynı nedenle bu çalışmaya gerektiği şekilde yüklenemeyen tek tek örgütlerimiz veya yoldaşlarımız yok değildi. Salt niceliksel güç ölçüsü üzerinden bakarak parti gerçeğimizi anlamakta zorlanan yoldaşlarımızın varlığı o dönem için bir yönüyle de doğaldı.

Siyasal yaşamda eşitsiz gelişme temel bir olgudur. İçinden geçilen evrenin özelliklerini bir bütün olarak bilince çıkarmak, bu durumun ortaya çıkardığı olanak ve sorumluluklara yönelmek, doğal olarak bir siyasal önderlik kapasitesini öngerektirir. Dün anlamak için çok doğal olarak yer yer tartışma ihtiyacı duyulan "parti niteliği", gelinen yerde temel yönleriyle örgütümüzün toplamı tarafından anlaşılmıştır. Bu sayededir ki, Kuruluş Kongremizi başarıyla toplamak ve partimizi dostun düşmanın önünde ilan etmek imkanı bulduk. Bugün artık her bir organımız, yoldaşımız, taraftarımız, bizzat kendi çalışma alanından da görüp hissederek, parti gerçekliğimizi anlıyor. Israrımız, ciddiyetimiz, çalışmamız, örgütümüz ve elbette ideolojik-politik çizgimizle, evet, biz işçi sınıfının ihtilalci partisiyiz, diyebiliyor. Bu bakış bugün partimizde temelde güçlü bir kavrayışı ve inancı ifade ediyor.

Ama şimdi artık bir başka sürecin içindeyiz. Bugün süreçlere, olanak ve sorumluluklara dünün bilinciyle bakmak artık yetersizdir. Partimiz bugünün sol hareketi içinden hızla güçlü bir devrimci politik kuvvet/odak olarak çıkıp sivrilme imkanlarına sahiptir.

Düzen kolay kolay aşamayacağı bir krize gittikçe daha fazla gömülüyor

Sermaye düzeninin bütün cephelerde açık ve çözümsüz bir kriz içinde olduğu artık çıplak bir gözle görülür hale gelmiştir. Zaten yapısal olarak bunalımlı olan ekonomisi, küresel krizin de etkisiyle daha fazla çıkmaza sürüklenmektedir. Bu temel üzerinde sermaye düzeni gittikçe daha çözümsüz süreçlere doğru yol almaktadır. Az-çok zorlayıcı istikrarlı bir kitle mücadelesinin olmadığı koşullarda dahi, çürüyen düzen manevra olanaklarını hızla tüketmektedir. Bizzat kendi eliyle çatışmaların ve sert mücadelelerin zeminini sürekli beslemektedir. Toplumu çatışan/çatışacak olan kamplara bölmekten, giderek daha çıplak bir terör cumhuriyeti haline gelmekten kendisini alamamaktadır.

Burjuvazi için bu adımlar bir tercih sorunu değildir. O kendini ideolojik, politik, kültürel vb. bütün düzeylerde ancak çatışmalar ve karşıtlıklar zemininde ayakta tutabilmektedir. Şovenizm ve anti-şeriat kamplaşmaya yönelik kışkırtmalar sürmektedir. Zira bunlar, nesnel olarak büyük çatışmalara gebe olan toplumu çarpıtılmış eksenlerde çatışmalı süreçlere çekmenin, böylece emek-sermaye eksenini karartmanın araçlarıdır. Aynı şekilde bunlar bütün demokratik mevzileri daha da etkisizleştirme işlevi görmektedir. Sivil faşist çeteler bu zeminde yeri geldikçe etkin bir tarzda kullanılmakta, kitle tedhişiyle emekçi yığınlar tutsak edilmek istenmektedir.

Burada görülmesi gereken iki temel yön var. Bunlar sürecin tehlike ve imkanlarına denk düşüyor.

Birincisi; düzen, yönelişleriyle küçümsenmemesi gereken başarılar elde edebilmektedir. Her türlü gericiliği kullanarak zehirlediği yığınlardan bugün için kendine hatırı sayılır bir kitle tabanı bulabilmektedir. Ve emekçi kitle hareketinin zaaflarından da aldığı güçle devrimci, demokratik her türlü mevziye gözü dönmüşçe saldırmakta ve belli sonuçlar alabilmektedir. Burjuvazinin bu aynı tehlikeli ve pervasız yönelişini, onun ABD güdümündeki dış politikasında da izlemek mümkün. ABD-İsrail taşeronluğu zemininde bölge halklarına karşı saldırgan maceracı yönelimler ve yalnızlaşma, aynı çizginin dış boyutunu

oluşturuyor.

Ama bu aynı tabloda görülmesi gereken ikinci bir temel yön var. Devrimci olanaklar, bakmasını bilenler ve buna gücü olanlar için çok belirgindir. Herşeyden önce temel bir olgu ile yüzyüzeyiz. Bu, devrimin kuvvetleriyle, demek oluyor ki işçi-emekçi yığınlarla sermaye arasında, karar verici bir hesaplaşmanın henüz yaşanmadığı gerçeğidir. Ortada ne belirleyici bir yenilgi ne de bunun koşulladığı bir yenilgi ruh hali vardır. Görülen umutsuzluk, tayin edici bir yenilginin sonrasının değil, tayin edici bir savaşın öngünlerinde, sert mücadelelerden hala da uzak durmanın, buna şimdilik güç yetirememenin dışa vurumudur.

Burjuvazi bu durumun açık bilinciyle hareket etmekte, işçi-emekçi hareketinin istikrarlı bir şekilde mücadele sahnesine yerleşmesinden ölümüne korkmaktadır. Bütün çabası, devrimin sınıfsal kuvvetlerini, onlar gerçek kapsamıyla henüz mücadele sahnesine çıkmamışken kötürüm etmeye yöneliktir. Bu nedenledir ki, en sınırlı demokratik mevzilerde bile, devrimin karabasanını görmektedir. Yarının sert çatışma dönemlerinde düzen için can simidi olacak olan reformcu akımların bugünkü düzen içi mücadele pratiklerine dahi tahammülsüz davranabilmektedir. Sosyal-reformizmi her açıdan uysal ve uyumlu düzen soluna dönüştürmeye çalışmaktadır. Çözümsüz sorunlarına çare olur umuduyla, emperyalizmin taşeronluğunda daha tehlikeli maceralara yönelmektedir. Geleceğin devrimci iç savaşını, dışarıda girişeceği bölgesel gerici savaşlarla, sonu belirsiz maceralarla önlemeyi istemektedir.

Tabloda bir parça yeni olan, ama toplam tabloyu değiştirecek potansiyeli içinde taşıyan gelişme ise, işçi hareketindeki yeni çıkışlar ve arayışlardır. '91'den bu yana sancılı bir arayış ama esasta sessizlik içinde olan sanayi proletaryasının gittikçe daha belirgin hale gelen mücadele eğilimi temel önemdedir. Metal işçilerinin Eylül ayındaki çıkışıyla başlayıp SEKA'yla devam eden ve son dönemde farklı fabrikalarda (Kordsa, Sarısakal, Manaş, Desa...) kendini ifade eden bu arayış, kitle hareketi açısından geride kalan yılın en temel gelişmesidir. Henüz filiz halinde olan ve hangi sonuçlara ulaşacağını kestirmenin güç olduğu bu çıkışlar, esasta bu hareketin taşıyıcılarının toplumdaki nesnel konumu nedeniyle önem taşımaktadır. Burjuvazinin çözümsüz bir krize rağmen hala da yönetebilmesinin temel nedeni, devrimci bir işçi-emekçi hareketinin yokluğudur. Burjuvazinin kendisiyle birlikte toplumu da çürütebilmesinin temel nedeni debudur. Ve sanayi proletaryasının bugün hareketlenmeye başlayan temel sektörleri, işçi sınıfının bütününü ve emekçi yığınları peşinden sürüklemeye yetenekli biricik güçtür. Verili durumu devrim lehine hızla ve kalıcı biçimde değiştirebilecek biricik güç de budur.

Geleneksel devrimci hareketin krizi

12 Eylül'den bugüne devrimci kitle hareketi kendine bir çıkış yolu bulamamıştır. Çünkü işçi hareketi politikleşmenin sancılarını çektiği '90'lı yılların başında, burjuvazinin saldırılarını göğüsleyememiştir. Bunun sonucu olarak, devrimci bir işçi sınıfı hareketinin önderliğinden ve yol açıcılığından yoksun kalan muhalif kitle hareketinin değişik bölükleri de istikrar kazanamamış, çıkış yolu bulamamıştır. Gazi anti-faşist halk direnişi, bunun açtığı solukla semtlerdeki kısmi uyanış, bunların üzerine gelen '95-96 1 Mayıs kitle gösterileri vb. hep bu aynı çıkışsızlık ortamında yeniden geri çekilme, bekleme-arayış sürecine girmiştir.

Bu durum aynı zamanda devrimci hareketin krizini anlatmaktadır. Bu ülkede işçi hareketi, emekçi hareketi, kitle hareketi şöyle veya böyle seyredebilir. Devrimci bir özne, eğer mücadele ettiği toprakları ve toplumu tanıyorsa, dönemi ve kendini anlama kapasitesine sahipse, sancılı-durgun bir sürece direnebilir, yeni evrelere etkin bir hazırlık yürütebilir, ve daha da önemlisi, bizzat yürüttüğü bu hazırlık ve çalışmayla yeni süreçlerin önünü açabilir. Kitle hareketinin zaafiyeti tutarlı devrimci bir hareketin krizi olmak zorunda değildir. Ancak sorunlar ve nedenleri anlaşılmıyorsa, kitle hareketinin krizi/ sorunları devrimci hareketin de krizi haline gelir.

Biz işçi hareketinin fazlasıyla sancılı ve durgun olduğu bir evrede ortaya çıktık.Büyük bir inat, ısrar ve cüretle hareket ettik ve sonuçta işçi sınıfının ihtilalci partisini inşa etmeyi başardık. Devrimci hareket, esasta ideolojik-politik, fiziki ve moral olarak adım adım tasfiye olurken, biz tersine bir süreçle partiyi kazandık. Bugün geleceğe güvenle bakıyoruz. Eksiklik ve yetmezliklerimiz, işçi hareketinin aynı

dönemdeki sorun ve yetmezliklerinin belirli bir yansısıdır sadece, öze ilişkin ve kalıcı değildir. Ama geleneksel akımlar, ne 12 Eylül'ü ve modern Türkiye'nin gerçeklerini ve ne de baştan başa '90'ları anlamayı başardılar. Tersine, görmezlikten gelerek, üstünden atlayarak, geçici avunmalarla oyalanarak güya durumdan çıkış yolu bulmayı umdular.

Ama şimdi kriz çıplak gözle görülebilir halde herkesin önündedir. Şimdi sayısız "hareket", devrimciliğin bir döneminin kapandığı, eski kafa, eski tarzla gidilemeyeceği, yeni bir dönemin başlayacağı vb. üzerine konuşmaktadır. Ama yine hiçbiri bu sözlerin gerçek kapsamı ve anlamı üzerine düşünmeye ve gerçek bir devrimci yenilenmeye yanaşmıyor. Gerçekten yeni olana yönelinmediği yerde, yeni olana yapılan bunca vurgu, artık eskisi gibi gidilemeyeceği üzerine sözler, sadece bu hareketlerin saflarında inanç erozyonunu besliyor. Kimileri artık fiziki olarak da tasfiye olup dağılıyor. Çözümsüz sorunlar düzenin ağır saldırıları altında iyice içinden çıkılmaz bir hal alıyor ve kan kaybı artık fiziki bir tasfiye aşamasına ulaşıyor.

Kürt hareketine tutunarak ayakta kalmaya çalışanların durumu ise hazindir. Kürt ulusal hareketi değil Türkiye devrimciliğine moral destek olmak, kendisi ondan maddi ve moral destek ihtiyacı içindedir. Ulusal hareketin tarihinde en fazla zorlandığı, tam da bu nedenle reformcu yöneliminin belirginleştiği bir evrede, ondan çıkış yolu aramak yalnızca bir çaresizliği anlatıyor. Bu, birilerinin başka türlü ayakta kalma gücünü artık yitirdiğini gösteriyor. Böylelikle idare edebileceğini umanlar aslında hızla ve kapsamlı bir tasfiye sürecine kendi ayaklarıyla girmekten başka birşey yapmış olmuyorlar.

Reformist akımlar da krizdedir

Bir devrim ülkesinde reformizmin krizi yapısaldır. Devrimci bir kitle hareketi reformizmi onulmaz açmazlarla yüzyüze getirir. Devrimci kitle bir hareketi her zaman reformizmin panzehiridir; turnusol işlevi görerek, işçi-emekçi yığınların herkesi yerli yerine oturtmasını sağlar. Ama devrimci bir kitle hareketinin olmadığı bir evre dahi, kriz içindeki bir ülkede düzenin krizi reformizmin de krizi olabilmektedir. Esneme, kırıntılar dağıtarak bazı sorunları çözme olanağı olmayan düzen, kriz koşullarında reformizmin hareket alanını da fazlasıyla daraltmaktadır. Düzen, çözümsüz yapısal sorunlarıyla boğuşurken, düzen içi de olsa mücadeleci, kitle hareketinin bir parça önünü açan her çizgiyi kendisine tehdit saymakta, buna yönelmektedir.

Bu durum, burjuva toplumun temellerini veri alan bir demokrasi mücadelesini dahi düzen için katlanılmaz, reformizm içinse fazla bedelli hale getirmektedir. Türkiye'de bugünkü reformist akımın devrimciliğe pişman edilmiş bir küçük-burjuva dağılma ve teslimiyetin ürünü olduğu da hatırlanırsa, sorun daha açık hale gelir.

Sosyal reformizme şimdi MGK solculuğu dayatılmakta ve giderek daha geniş ölçekte sonuç alınmaktadır. ÖDP'nin KESK'teki çizgisi ve süreci, iptal edilen son 24-28 Kasım eylemlilikleri, Kürt ulusal hareketine yaklaşımdaki yenilikler, kendi yönetimindeki tasfiyeler ve nihayet seçimlere dönük hesap ve arayışlar, böyle anlaşılmalıdır. Bu durum reformist bir akım için dahi gerçek bir kriz öğesidir. Belli devrimci özlem ve arzular taşıyanbir tabanı MGK solculuğuna yamamak kolay değildir.

Reformist akımın MGK solculuğuna mesafe koyarak mücadeleci bir demokrasi çizgisi izlemeye çalışan kesimi, somutta EMEP açısından da durum temelde çok farklı değildir. Devrimci bir söylemle pespaye reformist bir çizgi arasındaki çözümsüz çelişki, EMEP'te süregelen kan kaybının temel nedenidir. Tabandaki devrimci arayışın partimizin basıncıyla birleşmesi, politik-örgütsel planda reformizme ağır bir darbe olmuştur. Bu arayışların ilk dalgası partimizle bütünleşmiştir. Geçtiğimiz yaz kendini gösteren yeni arayışlar, EMEP'te ağır bir örgütsel bunalıma yolaçmıştır. Bunalımı bastırmak için kirli burjuva yol ve yöntemlere başvuran yönetim, böylece tabanıyla arasına yeni bir gerilim öğesi daha sokmuştur.

Şimdilerde EMEP, reformizmin düzen solu olmaya koştuğu, ulusal hareketin reformcu çizgisinin belirginleştiği, devrimci hareketin ise ağırlıklı olarak ulusal hareketin kuyruğunda tasfiye olduğu bir evrede, mücadeleci bir demokrasi pratiğiyle tabanı nezdinde prestij tazeleme peşindedir. Ama bu boşuna bir çabadır. Reformist çizgi ve pratikle ikiyüzlü devrimci söylem arasındaki onmaz çelişki

kaçınılmaz ilk sonuçlarını yaratmıştır. Bu kanama şu veya bu politik-örgütsel sonuçlarıyla etkisini önümüzdeki süreçte de hissettirecektir.

Bu gelişmeler örgütsel planda EMEP'in fazlasıyla kof ve krizlere gebe bir gücü temsil ettiğini de daha açık görülür hale getirmiştir. Ayrıca, mücadeleci bir burjuva demokrasisi savaşımı çizgisi dahi, kriz içindeki düzen ve rejimin şimşeklerini üzerine çekmeye yer yer yetebilmektedir. Bu, düzenin reformizmi devrimci harekete karşı bütün kollama ve bir tasfiye unsuru olarak kullanma çabalarına rağmen böyledir.

Partimizin gelişme olanakları

Bu tabloda devrimci bir çıkışın olanakları, esasta devrimci bir işçi hareketinin yaratılmasmdadır. Ancak bunda alınacak mesafe kriz içindeki düzene devrimci bir alternatifi ortaya çıkarabilir. Böyle bir gelişmenin, işçi hareketinin kendi iç dinamiklerine, nesnel süreçlerine bağlı bir yönü muhakkak ki vardır. Bu açıdan umut verici belli gelişmelerin olduğu bir dönemde bizim partili bir kimlikle süreçte yerimizi almamızın ise ayrı bir anlamı var. İşçi hareketinin devrimcileşmesinin alacağı zamana, bunun süreç ve dönemeçlerine ilişkin herhangi bir özel öngörü gerekmiyor. Olanakları görmek ve sorumlulukları eksiksiz yerine getirmek, her öngörü çabasından çok daha anlamlı ve önemlidir. Dahası, ancak böyle bir çaba içinde belli gelişmeler öngörülebilir, olanaklar gerçek kapsamıyla değerlendirilebilir.

Ama işçi hareketinin seyrinden belli ölçülerde bağımsız olarak şunu söyleyebiliriz. Düzen ve solun krizi, bizim hızla gelişmemizin ve serpilip sivrilmemizin olanaklarını da ortaya çıkarmıştır.

Düzenin krizi, sert mücadelelerin zeminini döşemenin ötesinde, daha bugünden nispeten geniş ölçekte bir politizasyonu ister istemez beslemektedir. Bu, sistemli bir çalışmayla ulaşılabilecek hayli geniş bir ilerici kesim veya gençlik potansiyeli anlamına gelmektedir. Bizzat kendi çalışmamızdan hissedip gördüğümüz liselerdeki hızlı politizasyon ve gelişmeler, toplumun işçi-emekçi gençlik yığınları için de geçerlidir. Gerici akımların etkisi altında olup da bizim ilk temasımızdan sonra hızla kazanma evresine geldiğimiz genç işçiler, emekçiler veya öğrenciler tekil örnekler değildir. Bu durum, ancak toplumun nasıl hızlı bir politizasyon süreci yaşadığı, buradaki imkanlarla birlikte anlaşılabilir. Örgütünüz varsa ve ciddi bir çalışma yürütüyorsanız, genç yeni güçlere ulaşmanız, buradan beslenmeniz kadar doğal birşey yoktur bugün.

Sol hareketin krizi ve açmazları, toplumun ilerici, genç, belli bir politizasyonu geçtiğimiz süreçlerde şu veya bu ölçüde yaşamış kesimlerinde arayışı ve umudu, umutsuzluk ve dağınıklıkla içiçe koşullamaktadır. Gerekli ilgi ve esnekliği gösterebildiğimiz takdirde bu kanaldan beslenebileceğimiz çok açıktır. Bu kanaldan beslenmek, bununla eksiklerimizi gidermek, ama mutlaka buradan da aldığımız güçle sınıf çalışmamızı güçlendirmek, bugün temel bir ihtiyaç ve görevdir.

Sınıf çalışmamızı partili düzeye uygun olarak daha sistemli ve kapsamlı bir temelde yürütürken semt çalışmasını da güçlendirmek, Kuruluş Kongremizin kararları arasındadır. Bu çalışma; 1-fabrika çalışmasını tamamlamak ve güçlendirmek, 2- bu alanın imkanlarını pratik faaliyetimizi güçlendirmek için kullanmak, 3- gerçek bir komsomola yönelen bir gençlik çalışmasının olanaklarını bu alandan da kucaklamak açısından gereklidir.

Kuruluş Kongresi öncesi süreçte sınıf çalışmasında gerek tempo gerek kapsam açısından tutturduğumuz düzeyin bugün gerisinde olduğumuzu açıkça belirtmeliyiz. Bu, kongre sürecinden de gelen geçici, ama katlanılmaz bir durumdur. Hızla kongre öncesi düzeyi yakalamak ve fersah fersah aşmak önümüzde güncel bir hedeftir. İçeriden faaliyet yürütmeden bültenlere, sendikalara yüklenmekten öncü işçi platformları yaratmaya, temas imkanlarımız zayıf da olsa temel sektörlere partinin gücü, soluğu, politikasıyla müdahale etmek durumundayız. Bu çalışmayı kapsamlı ve sistematik hale getirmek bugün acil ve yakıcı bir görevdir.

Evet, dün partiyi kazandığımızı anlamak önemliydi. Bugün ise partili bir evrenin başındayız. Bunu anlamak, buna göre konumlanmak, sorumluluklara buna göre yüklenmek gerekiyor. Partimiz sınıflar mücadelesine damgasını vuran güçlü bir politik odak olarak serpilip gelişme olanak ve sorumluluğuyla yüzyüze bugün. Görevimiz bunu görüp derinden hissetmek ve buna tüm gücümüzle yüklenmektir.

TKİP Kuruluş Kongresi Belgeleri

Cüret ettik ve başardık!

(Tuna yoldaşın kongre kapanış konuşması)

Uzun ve başarılı bir kongre çalışması...

Kongremiz uzun ve başarılı bir çalışma maratonunun ardından sonuçlanmış bulunuyor. Kongremiz herşeyden önce devrimci bir kongre oldu. Bunu basit anlamda, devrimci bir örgütün kongresi olması anlamında söylemiyorum. Bizim için kongre ya da konferanslar, belli periyodik zaman dilimlerinde, belli tüzük kuralları gereği olarak toplanan biçimsel platformlar olmadı hiçbir zaman. Her ulaştığımız politik-örgütsel düzeyde, onlar olmaksızın yeni açıklıklara ulaşamayacağımız, daha ileriye sıçrayamayacağımız dönemlerin ihtiyacı olarak gündeme geldiler. Bu çerçevede parti kuruluş kongremiz de, on yılı aşkın zorlu bir mücadele sürecini partinin ilanıyla taçlandırmak ve daha güçlü bir mücadele sürecine partili kimlikle girmek ihtiyacının bir ürünü oldu. Ve sonuçta başarılı çalışması ile bu işlevi gördü.

Örgütün üst platformlarına verdiğimiz bu anlam, bizi devrimci hareketten ayıran önemli bir noktadır. On yıllık siyasal yaşamımız boyunca, özellikle ilk kuruluş yıllarında henüz bir örgütsel yapımız olmadığı da dikkate alınırsa, dört kez örgütün en üst platformunu üç konferans ve bir kongre şahsında toplamış olmamız, aslında bizim parti iddiamızı, devrimci iktidarı ve devrimi ciddiye aldığımızın bir göstergesidir.

Kongremizin başarısı önümüzdeki dönemi kazanmanın güvencesidir

Son olarak tartışıp onayladığımız tüzüğümüze her iki yılda bir parti kongresi toplama hükmünü yazmış bulunuyoruz. Bu, önümüzdeki iki yıl içerisinde, bu kongrenin açıklıklarının pratik hayata karşılık bulacağı, bunun üzerinden örgütün bir bütün olarak kendini yenileyerek bir üst düzeyde yeni bir kongrede ifade edebilecek bir gelişme temposuna sahip olacağı anlamına geliyor.

Bu, politik mücadelemiz ile örgütsel müdahalelerimiz arasında güçlü bir bağ olduğunu da gösteriyor. Kısır bir döngü içinde dönüp duran değil, gelişen bir politik-örgütsel mücadele için de normal olan budur. Bu güçlü bağ, bütün kongre boyunca görüldü. Bizim için her taktik politika tartışması, bugünkü örgütsel düzeyimiz ve örgütsel görevlerimizle ilgili sonuçlar doğurdu. Ya da örgütsel alandaki tüm sorunlar, yeniden politik mücadele için çıkarılan sonuçlar üzerinden tartışıldı. Geleneksel akımlar bu güçlü ilişkiyi kuramadıkları içindir ki, sorunlarla kendi içinde uğraşmakta; ne disiplin, güvenlik vb. sorunları, ne de politik alandaki başka sorunları çözme gücü gösterebilmektedirler. Kongremiz, bu ve benzeri tüm konuların ele alınışında ortaya koyduğu devrimci yöntemle, sorunlara yaklaşımda teori ile pratik, politika ile örgüt arasında kurduğu güçlü bağ ile, gerçek bir çözüm gücü olmuştur.

Buna karşın, politika ile örgütün paralel gelişimi içinde, örgütün hep özerk bir yanı vardır. Biz buradan, uzun ön tartışmalar ve günlerce süren kongre tartışmaları içinde geliştirilip ortaya konulan, ayrıntılara inen tatışmalar içinde olgunlaştırılıp onaylanan bir programla çıkıyoruz. Buradan önümüzdeki döneme ilişkin çok yönlü zengin taktik politik açıklıklarla çıkıyoruz. Ama örgüt alanında gereken hassasiyeti, atılması gereken adımları atamadığımız sürece, bunlar kağıt üzerinde kalmaya mahkumdur. Kongremiz bir örgütsel platform olarak, bu örgütün en üst platformu olarak, oynaması gereken rolü fazlasıyla, asgari bir başarının ötesinde oynadı. Bu anlamda önümüzdeki iki yıl güvencelenmiş demektir. Bu kuşkusuz süreçlere ilişkin rehaveti gerektiren bir tespit değildir. Bu, kongrenin kendi rolünü oynadığına bir vurgudur. Bu, bundan sonrasının ulaşılan açıklıklar üzerinden, başta buradaki kadrolar olmak üzere parti örgütlerimizin üzerine kaldığına dair güçlü bir vurgudur. Biz bu kongreyi gerçekleştirmeksizin daha ileri bir

örgütsel ve politik düzeye ulaşamazdık. Kongremizin başarısı bundan sonraki sürecimizin bir ön güvencesidir. 3. Genel Konferans'ımız, dönemin örgütsel süreçlerine devrimci bir cevap olmak sayesinde, bize bir sonraki sürecin kazanılmasını garantilemişti. Aynı şekilde, Parti Kuruluş Kongremiz ile de önümüzdeki iki yılı bu anlamda şimdiden kazandık.

Devrimci amaçlara bağlanmış bir örgütsel demokrasinin gücü ve dinamizmi

Bugüne kadarki parti inşa sürecimiz içerisinde örgüt içi demokrasi, saflarımızda da yer yer, üyelerin kişisel/biçimsel hakları olarak algılanabildi. Ama kongremizin de pratik planda ve pozitif anlamda gösterdiği gibi, bu konudaki hassasiyetimiz üyelik haklarına ilişkin bir hassasiyetin çok ötesindedir. Ancak iç işleyişinde devrimci temeller üzerinde yükselen bir demokrasiye, onun platformlarına sahip bir örgüt, savaşımın zorlu ve kritik süreçlerinde en büyük devrimci enerjiyi açığa çıkartabilecek gücü bulabilir. Eğer bürokratik bir örgütünüz, bürokratik bir işleyişiniz varsa, savaşın o en kritik anında siz savaş gücünüzü açığa çıkaramazsınız. Dahası, iç birliğinizi bile koruyamaz, iç ve dış etkenlerin birleşik basıncı altında parçalanırsınız.

Bu yönüyle Olağanüstü Konferans'ımız bizim için bir sınavdı. Biz ancak, tam da Olağanüstü Konferans'ta gerçekleştirdiğimiz gibi, devrimci örgüt içi demokrasiyi işleterek tasfiyeciliği dışımıza atabilir ve gelişme sağlayabilirdik. Örgüt içi demokratik işleyiş geleneksel akımlarca genellikle hep çarpık bir biçimde, ayrılıklarda ve ayrılanlar için gerekli bir ihtiyaç olarak anlaşıldı. Böyle anlaşılınca da, çoğu kere "örgütün çıkarları" gereği reddedildi. Oysa tam tersine, örgüt içi demokrasi tam da örgütün birliğini ve bütünlüğünü, gücünü ve dinamizmini koruyup geliştirmek için, tam da bu sayede tasfiyeci, yıkıcı, bölücü unsurları örgüt çapındaki dinamik bir mücadeleyle süpürüp atmak için gereklidir.

Bizim komünist bir akım olarak siyaset sahnesine çıkışımız, 12 Eylül yenilgisinin anlaşılması ve buna neden olan zaafların aşılması devrimci çabası çerçevesinde, örgüt içi demokratik süreçleri zorlamamız sonucu gerçekleşmiştir. Bu kuşkusuz ki bir rastlantı değil. Burada, gerçek rolünü oynayan bir kongre ya da konferansın, örgütün tıkandığı noktalara ilişkin açıklıklar yaratmakla ilgili yönü ve fonksiyonu öne çıkıyor. Dolayısıyla TDKP'den ayrılış süreci, bir konferansın devrimcilerin elinde nasıl da bir ideolojik sıçrama basamağına çevrilebildiğinin gösterilmesi açısından önemli bir örnek ve deneyimdir. Dikkat edilsin, bu noktada konferansın demokratik bir iç işleyişin parçası olabilmesi, o günkü ayrılıkta kimin çoğunluk olduğunun belirlenmesiyle kıyaslanamayacak bir devrimci sonuç doğurmuştur. O konferansta demokratik işleyiş ve platformdan uzak duranlar bugün reformizmin taşıyıcıları, o gün demokratik iç mücadelenin savunucuları ise bugün devrimin ve sosyalizmin militan temsilcisi olarak doğan partimizin bir parçasıdırlar.

Biz geleneksel sol hareketin bir türlü sağlıklı bir biçimde çözemediği bu sorunu çözdük. Bu pratiğin kendisi bile, daha önce olduğu gibi bugünden sonra da, örgütsel mücadelemizde demokrasinin hep devrimci enerjinin, devrimci örgütün, devrimci politikanın ihtiyaçları çerçevesinde bir anlam taşıdığını, üyelerin haklarından önce üyelerin görev ve sorumluluklarıyla ilgili yanının ağır bastığını ortaya koymuştur. Yine bu deneyim; ancak örgütün düşünsel hayatına katılan, program, taktik politika, örgüt ya da ideoloji alanına ilişkin olarak kendini örgüte katan bilinçli ve aktif üyelerin, üyesi bulundukları partiyi gerçekten daha ileriye taşıyabileceklerini göstermiştir. Zira bir şeyin başarıyla uygulanabilmesi için, öncelikle onun iyi bir biçimde anlaşılabilmesi, gönül rahatlığıyla sindirilebilmiş olması gerekir. Parti üyesini parti yaşamına aktif ve çok yönlü olarak katan parti içi demokrasinin bu açıdan çok büyük bir önemi var.

Bu nedenle hareketimiz, örgütün bütün militanlarını canlı ve kapsamlı bir tartışma ortamına sokabilmek için dört aylık yoğun bir ön hazırlık sürecinin ardından geniş bir temsiliyete dayanan bir kongre toplama tercihinde bulundu. Bunun politik mücadele açısından kazanımları gelecek dönemde ayrıca görülecektir. Ancak böyle bir Kuruluş Kongresi, önümüzdeki dönemi ve partiye ilişkin iddiamızı gerçekleştirebilme şansını kazandırabilirdi ve nitekim bugün kazandırmış bulunuyor.

Burada bir parti kurduk, böylece ortaya tarihi önemde bir iddia koyduk

Bir iddiada bulunuyoruz, bir parti kurduk. Böylece ortaya tarihi önemde bir iddia koyduk. Parti, sınıfın siyasal temsili ve devrim hedefi demektir. İlk temel değerlendirmelerimizden başlayarak, devrimle aramızda parti dışında bir aşama tanımlamadık. Bizim için tüm sorunlar parti ve devrim davasının sorunlarıydı. Bizim için stratejik nitelikte olan bu iki hedeften birini, partimizin kuruluşunu gerçekleştirmekle kazandık. Önümüzde devrim hedefi var. Ama bu sadece kağıt üzerinde bir iddia olmayacaksa eğer, bilmemiz ve anlamamız gereken şudur ki, bu bir "cüret etme" değildir yalnızca. Bu aynı zamanda, bu mücadelenin güçlerinin partimizin saflarında ve bu ülkenin toplam devrimci birikimi içinde olduğunu bilebilmektir de. Biz bu ülkede örgütlerin ya da devrimcilerin parça parça mücadelenin dışına düştükleri bir dönemde tok bir devrim iddiasıyla ortaya çıkabiliyorsak eğer, bu, bu ülkenin devrimci dinamiklerinin ne olduğu konusunda bir bilinç açıklığı ve bunun nasıl açığa çıkartılacağı üzerine bir iddia demektir. Programın bilimselliği üzerine yaptığımız tartışmanın bir yanı da budur aslında. Bu, bilimsel sosyalizmin, bizim temsil ettiğimiz proleter sosyalist akımın, Türkiye'de devrimciliği bir kısır döngüye mahkum kılan küçük-burjuva devrimciliğinden ayrıldığı noktadır. Biz bilimsel sosyalistleriz ve bu ülkede devrimin nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin açıklıklara sahibiz. Parti öncesi örgütümüzle, EKİM'le ilgili olarak hep "Cüret etmek ve başarmak!" şiarını kullandık. Geleneksel devrimci hareket belki bir çok durumda cüret etti, ama başaracak güçleri açığa çıkartamadı. Bu ülkenin devrimci damarından hep beslendi, ama onu daha ileri düzeyde açığa çıkartacak olanaklara sahip değildi. Küçük-burjuva devrimciliği onu bir yanıyla hep bozdu ve sınırladı.

Bir siyasal akım olarak komünistlerin geldikleri yerde, "cüret etmek" şiarı, artık yalnızca bir niyeti anlatmıyor. Bu cüretin güçlerini bulmak noktasında bilimsel ve politik bir temele sahip olmakta buluyor asıl anlamını. Parti Kuruluş Kongremizin de asıl anlamı buradadır. 1980 sonrasında, üstelik hemen hiçbir ciddi birikim devralmadan, devrimci bir hareketi yaratma gücü tam da bu sayede bulunabildi. Biz bunun, gelişimimizin kendi mantığı içinde, belli bir insan grubunun kendi iradesiyle başarılabileceği bir iş olmadığını söylüyoruz. Eğer çıkışımız devrimci mücadele için gerçek bir ihtiyaç olmasaydı, biz bugün ömrünü doldurmuş dediğimiz çok sayıda gruptan biri olurduk. Böyle olmadıysak eğer, bu soyut bir iddiada bulunmanın ötesine geçmekten, bu iddiayı ciddiye alıp somutlamaktan dolayıdır. Başarımızın sırrı, ortaya koyduğumuz iddianın gerçek bilimsel kapsamını ideolojik ve örgütsel düzeyimiz üzerinden açığa çıkartabilmektedir. Bu açıdan kongremiz cüreti tüm tartışmalarda, program tartışmalarında, taktik politika tartışmalarında, örgüt ve tüzük tartışmalarında gösterdi.

Bazı örnekler vereceğim. Program tartışmaları, bizim sadece dar anlamda örgüt militanlarının eğitimi açısından düşündüğümüz *Komünist Manifesto*'yu 150. yılında yeniden canlandırmanın, en ileri kadro gözünde onun ne büyük bir silah olduğunu göstermenin fırsatı oldu. Bizim için önemli olan, ortaya çıkan programdan önce, bütün bir örgütün kongre delegasyonu üzerinden program bilinciyle donatılmasıydı ve bunun gereklerine uygun davranıldı. Taktik politika tartışmalarımızın tümü, belli somut durumlara ilişkin tartışma ve değerlendirmeler olmaktan çok, partinin, partimizin toplumun en ileri ve tek devrimci sınıfının siyasal temsilcisi olduğunun ilanıdır. Bundan sonra neyi anlamamız, nereye yüklenmemiz gerektiğini buradan, bu temel kriter üzerinden saptamamız gerektiği üzerine bir sonuçtur. Taktik mücadele içersinde tartıştığımız daha dar alanlara bakıldığında, ordu içinde çalışma gibi, kırsal alan-köylü çalışması gibi, bunların tümü, gelişmemizin geldiği yer üzerinden değil, ama gerçekten partiyi kazandığımız bir yerde devrimin nasıl başarılabileceği üzerine tartışmalar oldu. Tartışmalarımız, pratik gelişme içinde geldiğimiz yerde bizi zorlayan, açıklığa ulaştırmamız gereken alanları aştı, gerçekten sınıfın siyasal temsilciliğinin, devrimci sınıf temsiliyetinin ihtiyacı üzerinden tartışmalar oldu.

Partiyi kazandık! Uğruna tereddütsüz öleceğimiz bir davayı kazanmış olduk!

Bu gözle bakıldığında, en çok da geliştiğimiz ölçüde yeni sorunlarla

karşılaştığımız örgüt alanındaki tartışma ve açıklıklar, büyük bir ciddiyetin ve cüretin göstergesidir. Türkiye'de bir yanı kendiliğindenciliğe ve federalizme, bir yanı ise bürokrasiye dayalı devrimci örgüt yapısı karşısında, Bolşevik deneyimi sahiplenen, sürdüren ve onu kendine özgü deneyimimizle zenginleştirmeye çalışan bir örgütüz. Bölge örgütlerine dayalı, ne kadar operasyon yerse yesin, ne kadar tasfiyeciliklerle karşılaşırsa karşılaşsın, Ekim Devrimi'ni gerçekleştirmiş bir parti geleneğinin bir adımını attığımızı, gelinen yerde bu adımı yetkinleştirme ve kalıcılaştırma gibi bir sorunla yüzyüze olduğumuzu söylüyoruz. Bölge örgütleriyle ilgili yaptığımız bütün bir tartışma, Bolşevizmin bu topraklarda bir yeniden üretimi cüretidir, bunun tok bir iddia olarak ortaya konulması ve pratikte başarılmasının güvencesidir.

Devrimcilik bir yıkma ve yeniden kurma diyalektiğidir. Biz 1987'de siyasal mücadele alanına çıktık. Yüzümüzü esasta düzene dönmüş olmakla birlikte, duruşumuz küçük-burjuva devrimciliğini aşmaya ve yıkmaya dönüktü. Ona yönelik eleştirimiz, onun tarihsel bir ara dönemin ürünü olarak neden bittiğinin ilanıydı. Yıkıcı bir eleştiri olarak bunun bir değeri vardı; ama partiye kadar daha ileri bir devrimciliğin, sınıf devrimciliğinin üretilebileceği bir iddiaydı, buna dönük bir cüretti. On yıllık süreç içinde cüret ettik ve başardık. Geldiğimiz yer, yıkmayla yeniden yaratma arasındaki o ilişkinin şimdi yüzünü tümüyle ve gerçek kapsamıyla düzene dönmesi gereken yerdir. Şimdi bütün değerlendirmelerimizdeki düzene dönük yan gerçek maddi temellerine kavuştu ve bundan böyle bunun üzerinden anlam bulacaktır. Buradan bakıldığında, yeni girdiğimiz partili mücadele evresi, düzeni yıkacak maddi güçleri bulmanın, pratiğini gerçekleştirmenin ve önceki deneyimleri de dikkate alarak bu topraklarda sosyalizmi yeniden yapılandırmanın cüretidir.

Partiyi kazandık! Gerçekte geleceğimizi, gözbebeğimiz gibi korumamız gereken temel bir tarihsel aracı kazandık. Üzerine artık tereddütsüz öleceğimiz bir davayı kazandık. Artık tereddütsüz öleceğiz! Çünkü parti öncesindeki bütün birikim güvenceden yoksundu. Parti inşa süreci hep bir biçimde attığımız adımların sallantılı olduğu, güvenceli olmadığı adımlardı. Şimdi tereddütsüz öleceğiz! Çünkü parti, her ne olursa olsun, bundan sonra bu birikimin yok edilemeyeceğinin maddi bir karşılığıdır.

Partiyi kazandık! Önümüzde sınıfı partiye kazanma, parti ve sınıfa dayanarak devrimi kazanma sorumluluğu var!

Şan olsun partimize, Türkiye Komünist İşçi Partisi'ne!

Zindanlarda partili yaşam

(Baştarafı s.36'da)

amaçla, sözkonusu sayfanın tüm birimlerce beslenip işlevli hale getirilmesi kaçınılmaz bir görevdir.

Pek çok alanda olduğu gibi, parti programının oluşturulması alanında da partimiz yeni bir kültür, yeni bir geleneği temsil ediyor. Gerek Kuruluş Kongresi öncesinde program sorunları üzerine yürüttüğü tartışmaları, gerekse kongremizde yapılan program tartışmalarını devrimci kamuoyuna ve parti içi tartışmaya sunmanın arkasında da bu yeni kültür ve gelenek yatmaktadır. Partimiz sarsılmaz bir ideolojik özgüvene sahiptir. Parti programımız "milyonların gözü önünde göndere çekilmiş bir bayraktır."

Bizler, zindanlardaki tutsak komünistler olarak, "göndere çekilmiş bu bayrağın" hakkını vermek ve ona layık olmak, bu anlama gelmek üzere onu kavramak, içselleştirmek ve yaşamımızı parti programının temel ilkeleri üzerine kurmakla yükümlüyüz. Bu çerçevede tüm yoldaşlarımız politik yayın organı ve merkez yayın organında yayınlanmış ve yayınlanacak olan kongre tartışmalarını bu tartışmalarda referans alınan belge ve yayınlarla birlikte incelenmeli ve kollektif bir eğitim çalışmasına dönüştürülmelidir. Bu eğitim çalışmaları partimize özgü bir ciddiyetle ve kollektif bir biçimde yürütülmelidir. Tüm birimler bu çalışmaları hakkında görüş ve raporlarını düzenli olarak merkezi örgütlülüğümüze iletmeyi ihmal etmemelidir.

Yaşasın Türkiye Komünist İşçi Partisi!

TKİP Cezaevleri Merkezi Örgütlülüğü

TKİP Belgeleri: Kongre Tartışma Tutanakları

Tüzük üzerine ön tartışmalar/1

Partide irade ve eylem birliği sorunları çerçevesinde tüzük sorunu

Cihan: İdeolojik alanda güçlü bir birikimimiz, gelişmiş bir çizgimiz, bu çizginin teorik ve ilkesel bir çerçevesi var. Kongremiz bugüne kadarki teorik-ideolojik birikimimizi bir program birliği ve formu biçiminde somutlamak sorumluluğuyla yüzyüze. Bu elbette ideolojik birliğimizin bu kez program üzerinden yeni bir düzeyde pekişmesi anlamına gelecek. Aynı şekilde örgütsel süreçlerimiz, on yılı bulan bir örgütsel birikimimiz var. Örgüt sorunlarına ilkesel ve pratik yaklaşımlarımız, on yıllık inatçı bir mücadele içinde oluşmuş bir örgütsel yapımız, yaşamımız, kadrolarımız ve tüm bunları yoğuran anlayış ve değerlerimiz var. Tüm bunların da bir tüzük biçiminde somutlaşması gerekiyor. Doğal olarak parti tüzüğümüz de, örgütsel birliğimizin yeni bir düzeyde pekiştirilmesi anlamına gelecek.

Program partide hedef ve amaç birliğini ortaya koyar. Tüzük ise, örgütsel yapıya, yaşama ve işleyişe bir düzen getirmek yoluyla, bu hedef ve amaç birliğinin somutlanmasını ve hayata geçirilmesini güvence altına alır. Bunu eylem birliğinin somutlanması ve güvence altına alınması da sayabiliriz. Programda somutlanan irade birliği, tüzük sayesinde güvence altına alınan eylem birliği ile tamamlanır. Kuşkusuz ki herşeyin başı teorik temeldir, ideolojik çizgidir, programdır, taktik ilkelerdir. Ama teorinin ortaya koyduğu ve pratiğin de tanıklık ettiği gibi, en sağlam bir teorik temel ve ideolojik çizgi bile, onu hayata geçirebilecek devrimci bir örgüt yoksa, kendi başına herhangi bir değer taşımaz. Örgüt, sadece ideolojik çizginin taşıyıcısı ve uygulayıcısı değil, aynı zamanda onun sağlıklı bir temel üzerinde üretilmesinin, korunmasının ve geliştirilmesinin de güvencesidir. Tüzük ise, bu örgütün yapılanmasına, işleyişine, iç yaşamına ilişkin ilkelerin, bir kurallar ya da değerler sistemi olarak somutlanmasından başka bir şey değildir.

Bunlar tüzük üzerine çok genel planda söylenebilecek olanlar. Tüzük meselesinde daha bilinçli bir tutum içerisinde olabilmek, bir parti tüzüğünün yerine getirebileceği işlevin sınırları konusunda gerçekçi olabilmek için hatırda tutulması gereken bazı noktalar var. Toplam tarihsel deneyimlere, Türkiye sol hareketinin son otuz yıllık deneyimlerine ve bu arada kendi on yıllık nispeten sınırlı deneyimlerimize baktığımızda şunu net bir biçimde görebiliyoruz: Tüzük, kendi içinde ideolojik-programatik bir çerçevede anlaşmış, sağlam bir biçimde birleşmiş ve bütünleşmiş bir patinin, parti örgütünün yaşamını düzenleyebilir ancak. Amaç ve hedef birliği zaafa uğramış, ideolojik birliği dağılmış, bu çerçevede manevi birliğini kaybetmiş bir partide tüzüğün hiçbir gerçek işlevi olmaz.

Bu söylediğim ilk bakışta çok açık bir gerçek gibi görünüyor. Ama daha iyi anlaşılması için şunları eklemem gerekiyor. Eğer parti kendi içerisinde ideolojik ve manevi olarak anlaşıyorsa, eylem birliğinin, örgütsel davranış birliğinin zaten çok problem olmayacağı zannedilir ve varsayılır. Dolayısıyla tüzüğün, bu gibi durumlar için değil de, daha çok parti içerisinde ciddi anlaşmazlıkların başgöstermesi durumunda bir işe yarayacağı, böyle durumlar çerçevesinde örgütsel davranış kurallarını belirleyen bir belge olduğu sanılır. Oysa tersine, bir tüzük ancak, ideolojik açıdan çok iyi anlaşan, bu çerçevede manevi birliği güçlü olan bir partide, bu partiyi oluşturan üyelerin, örgüt organ ve kurumlarının davranış kurallarını düzenler. Ancak böyle bir durumda, sözkonusu partide örgütsel yapıya, işleyişe ve yaşama ilişkin bir çerçeve oluşturur. Demek oluyor ki, parti kendi ideolojik ve manevi birliğini asgari bir sağlamlıkta koruduğu sürece tüzüğün bir değeri ve işlevi vardır. Partide ideolojik birliğin, kaybedildiği demiyorum, sarsıldığı, kaybedilmekte olduğu durumlarda tüzüğün çok fazla bir değer taşıyabileceğini, bir

işlev yerine getirebileceğini zannetmiyorum.

Bu temel gerçeğin başka vesilelerle de altını çizmiştim. Yaşadığımız bir tasfiyecilik olayı, bu çerçevede bir olağanüstü konferans deneyimimiz var. Eğer o dönem bir tüzüğümüz olsaydı ve örgütümüz bu tüzüğün temel hükümlerini uygulamak yoluna gitseydi, tasfiyecilerin de gelip temsil edilebileceği bir konferans gerçekleştirmemiz mümkün olamazdı. Çünkü onlar her adımda bir parti üyesi olmanın sorumluluklarına, her devrimci tüzükte mutlaka yeri verilen bir örgüt üyesinin ihmal edilemez yükümlülüklerine aykırı davrandılar. Aylar boyu örgüt disiplininin en temel ve basit gereklerini çiğnediler, örgütsel görevlerini yerine getirmediler, dahası örgütlü bir hizip hareketi olarak davrandılar. Bu nedenle biz, olması durumunda tüzüğün şu veya bu maddesini gerekçe göstererek, tasfiyecileri daha ön süreçte örgütten kovma hakkına sahip olurduk. Bir tüzüğümüz olmasa da, o günkü örgütsel normlarımız ve disiplinimiz çerçevesinde buna fazlasıyla sahiptik. Ama bunu yapmadık. Tümüyle siyasal bir tercih yaptık, siyasal bir tutumla hareket ettik. Bütün kural tanımazlıklarına, disiplinsizliklerine rağmen onlarla bir örgüt konferansı platformunda hesaplaşmayı tercih ettik ve bunu başardık.

Dikkat ediniz, burada hareketin bir politik tercihi vardır. Bu politik tercih elbette bir örgütsel kavrayışla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Biz iç demokrasiyi ileri bir noktada işletmek, sorunu iç mücadeleler temeli üzerinde sonuca bağlamak istedik ve bu yolu tercih ettik. Bu böyle olmakla birlikte, bizzat bu deneyim de gösteriyor ki, bir devrimci örgütün iç ideolojik ve manevi birliğinde ciddi bir zaafiyet başgösterdiği zaman, örgüt tüzüğünün olağan işlevi ortadan kalkıyor. Pratik davranışı tüzük kuralları değil, politik tercihler belirliyor. Örgüt hukuku ya da tüzük hukuku üzerinden bakıldığında, bu hukukunun döne döne çiğnendiği koşullarda, biz tasfiyecilikle ilişkilerimizi daha konferans öncesi süreçte bitirmek imkanına pekala sahiptik. Bunu yapmamamız, örgüt hukukunun biçimsel gereklerini bir yana bırakmak anlamına geliyordu. Tasfiyeciler örgüt hukukumuzu kaba bir biçimde çiğneyerek bir yana itmişlerdi. Biz ise bir dönem için bilinçli bir tercihle belli bakımlardan onu uygulamama yoluna giderek benzer bir davranış göstermiş olduk. Bu deneyimden çıkan sonuç, bir kere daha, tüzüğün ancak iç birliğini koruyan bir partide yapıcı ve düzenleyici bir işleve sahip olduğudur.

Bu genel fikri, bu temel noktayı tasfiyecilik deneyimi üzerinden neden hatırlatıyorum? Şunun için: Tüzüğü ideolojik ve programatik birliğini kurmuş bir parti, bir örgütsel yapı olarak, bu temel üzerinde birleşmiş komünistler olarak, kendimiz için yapacağız. Örgütsel yapımızı, işleyişimizi, iç örgütsel yaşam ve davranış kurallarımızı saptayacak bir belge olacaktır parti tüzüğümüz. Bütün parti kurum ve organları için, bütün örgüt bireyleri için bağlayıcı hükümler içerecek bir belge olacaktır. Ciddi anlaşmazlık dönemlerinde değil, ama tam da normal işleyiş dönemleri, olağan parti yaşamı için bu tüzük bize lazım olacaktır.

Olağan parti yaşamı içinde birliğimiz ve bütünlüğümüz, bu çerçevede iç örgütsel güven ve uyumumuz tam olduğuna göre, bu durumda bu tüzüğün hükmü ne olacaktır? diye sorulabilir. Yani böyle bir durumda işlerin pekala tüzüksüz de götürülebileceği iddia edilebilir, ya da bu düşünce kendiliğinden akla gelebilir. Bundan tüzüğü önemsememe, onu olağan dönemlerde gereksiz, olağanüstü dönemlerde ise zaten geçersiz sayma gibi bir sonuç çıkabilir, çıkarılabilir. Bu düşünce ya da izlenim yanlıştır. Parti tüzüğü, tam da, çok iyi anlaşmış bir örgütsel bünyede, bu bünyenin değişik parçalarının, farklı kademelerinin hak ve görevlerini, yetki ve sorumluluklarını, bu çerçevede davranış kurallarını saptayarak, örgüt yaşamına düzen ve uyum getirecektir. Her türlü keyfiliği ve öznel yorumu ortadan kaldırarak, kendi içinde anlaşmış bir bünyede, değişik kademeler arasındaki ilişkileri, davranış ve işleyiş kurallarını belirleyecektir.

Örneğin burada, bu platformda bir grup yoldaşız, bir çalışma düzeni içerisindeyiz ve çalışma düzenini belli kurallara bağlıyoruz. Kuralları saptama yoluna gitmezsek eğer, bu kendiliğindenciliğe, giderek bir keyfiyet ve kişisel tercihler alanına kayan bir davranış serbestliği yaratabilir ve bu çalışmanın toplamında bir dağınıklığa, bir verimsizliğe ve giderek de kargaşaya yolaçar. Biz bunun yaratabileceği sakıncalardan hareketle çalışma

düzenimizi belli ölçülere bağlayalım ve ona göre davranalım demek yoluna gidebiliriz. Böylelikle çalışmayı bir düzen ve disipline bağlamış oluruz. Nitekim yaptığımız da bu oldu. Tüzük de aynen bunun gibidir. Yani herkesin kendi haklarını, görevlerini, yetki ve sorumluluklarını, bünyenin toplamında işleyişin gereklerini bilmesi sorunudur. Bunun saptanması ve herkesin de kendisini bu saptanmış çerçeveye göre ayarlaması sorunudur. Eğer saptanmış kurallar varsa bu kolaylaşır; örgüt üyeleri ve örgüt organları kendilerini tüzüğe bağlı hissettikleri ölçüde, o davranış kurallarını, hak ve görevlerin o diyalektik bütünlüğünü özenle gözetmek yoluna giderler. Ve bu giderek daha sağlam ve oturmuş bir pratiğe, yerleşmiş bir davranış kültürüne dönüşür. Böylelikle tüzük, bir örgütsel anlayışın ürünü olmakla kalmaz, onu parti çapında genelleştiren ve pekiştiren bir işlevi de yerine getirmiş olur.

Daha önce söylediklerime rağmen şöyle bir soruyu yeniden sorabiliriz: Peki ciddi anlaşmazlıklar durumunda tüzüğün hükmü ne olur? Eğer sözkonusu olan köklü partiler ise, uzun mücadelelerden gelmiş, dolayısıyla örgüt üyeleri arasında geçmişi olan köklü ve derinlikli bağlar oluşmuş partiler ise, tüzük hukuksal bir belge olmakla birlikte, gene de yapıcı ve birleştirici rol oynayabiliyor. Böyle partilerde insanlar ciddi anlaşmazlıkları, sınıf ve kitle dışı parti ve örgütlerde genellikle olduğu gibi kişisel nedenlerle değil, ilkesel nedenlerle yaşıyorlar. Ve ayrılıklara mümkün mertebe partinin birliğini gözetecek bir tarzda çözüm ararlarken, bu çerçevede tüzük hukukuna uygun davranmaya çalışıyorlar. Sağlam temellere dayalı, uyulması ve uygulanması ihmal edilemez bir davranış kültürü haline gelmiş bir tüzük, bu çerçevede fazlasıyla önemlidir, sanıldığından da büyük bir yapıcı ve birleştirici işleve sahiptir. Ama eğer sözkonusu olan eski ve kökleşmiş partiler değillerse, hele hele bu partiler sınıf ve kitle tabanına çok fazla oturmuş değillerse, tüzüğün gereksiz bir bölünmeyi önlemek ya da giderilebilir bir anlaşmazlığı çözüme bağlamak çerçevesinde yapıcı bir işlevi fazla olamayabiliyor.

Öte yandan, en köklü partilerde bile, ciddi ilkesel sorunlar üzerinde görüş ayrılıklarının çıktığı çoğu durumlarda, parti üyeleri, parti yönetimleri veya partinin çeşitli bölümleri, tüzük hükümleri çerçevesinde ortaya bir mücadele ya da tutum koymaktan çok, davranışlarını siyasal nedenlere oturtuyorlar ve çoğu kere de anlaşmazlığın çözümünde siyasal araçlar kullanmak yoluna gidiyorlar. Örneğin, Bolşevik partisinin tarihinden biliyoruz, kimileri kalkıp partiyi bölmek tehditinde bulunabiliyor; Lenin'in kendisi istifa etmek, kitlelere gitmek tehditinde bulunabiliyor. Ve bu tür tehditler, çoğu kere sözkonusu anlaşmazlıklarda bir basınç unsuru olarak kullanılabiliniyor. Ortada bir görüş ayrılığı varsa, "oturup konuşalım, tartışalım, oylama yapılsın, parmaklar kalksın, sonuç belli olsun, sonra da sonuç neyse birlikte onu hayata geçirmeye çalışalım" denmiyor, denemiyor bu türden ciddi ilkesel ve politik sorunlarda. Ciddi görüş ayrılıklarının ortaya çıktığı durumlarda, azınlık ya da çoğunluk olmanın öneminden çok, bu çerçevede parti hukukundan çok, üzerinde anlaşmazlık yaşanan sorunun ilkesel önemi önplana çıkıyor ve insanlar tüzük hükümlerine göre değil, değer verdikleri ilkelere ya da siyasal sorunlara göre tavır almak yoluna gidebiliyorlar.

Burada temelde anlatmaya çalıştığım şu: Kendi ideolojik ve programatik birliğimizi sağladığımız, irade birliğimizi pekiştirdiğimiz bir noktada, tüzük bize özellikle gereklidir. Bu çerçevede, tüzüğümüz aracılığıyla, örgütsel davranış normlarımızı saptayacağız, somutlayacağız ve ona kesin bir biçimde uyacağız. Üzerinde birleştiğimiz ideolojik çizginin bir politika olarak hayata geçirilmesinin gereklerini sımsıkı birleşmiş örgütlü bir kuvvet olarak yerine getirebilmememiz için, örgütü düzenli, disiplinli, otoriter kılabilmemiz için, tüzüğümüzü kendimize yol gösterici bir rehber olarak almamız gerekiyor. Bu çerçevede, gelinen yerde, partili aşamada, tüzük bizim için çok önemli ve çok temel bir belgedir. Henüz ideolojik birliğimizi ileri noktalara vardıramadığımız, bir program halinde somutlayamadığımız bir noktada, tüzük çok öncelikli bir önem taşımıyordu. Bir program varsa, bir programı gerçekleştirecek bir parti iddiası varsa, ancak bu koşullarda, tüzük, özel bir örgütsel bağlayıcı metin olarak, kendini temel ve vazgeçilmez bir ihtiyaç olarak duyurur. Bir ihtiyaç olarak saptanmak ve

gerekleri yerine getirilmek zorundadır.

Parti, irade ve eylem birliğinin bir örgütte cisimleşmiş halidir deriz çoğu kere. Partide irade birliğinin temeli, ideolojik birliktir. Eylem birliği ise örgütsel birlikte somutlanır. Bir başka ifadeyle, irade birliği ideolojik-politik çizgiyle sağlanır; eylem birliği ise örgütle sağlanır, örgüt şahsında ete-kemiğe bürünür. Bu eylem birliğini güvence altına alan en temel araç ise, tüzükten başka bir şey değildir.

Parti tüzüğünün geçmiş birikimleri

İşlevsel bir parti tüzüğü ortaya çıkarabilmemiz için üç deneyim alanından yararlanmamız gerekiyor. Bunlardan ilki, uluslararası komünist hareketin tarihsel deneyimleridir. İkincisi, Türkiye sol hareketinin otuz yıllık deneyimleridir. Üçüncüsü ise, kendi on yıllık öz deneyimimizdir. Bu alanlar özel olarak tüzük için değil, genel olarak örgüt sorunu için çok zengin deneyimler sunmaktadır bize. Biz parti örgütlenmemizin ilkelerini ve normlarını, genel örgütsel değerler ve kurallar sistemimizi saptarken, bunlar arasındaki ilişkiyi, dengeyi kurarken, bu üç kaynaktan yararlanmak zorundayız.

Bugüne kadar bir tüzüğümüz olmamakla birlikte, örgüt anlayışımızı oluştururken ve onu hayata geçirirken, kendimizden önceki deneyimleri, gerek uluslararası ve gerekse Türkiye'nin deneyimlerini mümkün mertebe gözetmeye çalıştık. Örgüt yaşamımızı belgeleyen bir takım metinlere ya da olaylara dikkatle bakılırsa eğer, hem bu deneyimlerin kavrandığı ve özümsendiği ölçüde gözetildiği, hem de değişik vesilelerle bunlar üzerine çok yönlü tartışmalar olduğu görülecektir.

Hareketimizin ilk çıkışından itibaren vurguladığı bir takım noktalar var. Türkiye sol hareketinin bünyesinden kopan ve onun çok boyutlu eleştirisiyle ortaya çıkan, üstelik bu kopuşta onun örgüt ve politika pratiğindeki zaaflarını ilk hareket noktaları alan bir hareket olduğumuz gözönüne alınırsa, geçmiş örgütlerin deneyimlerinin bizim için çok dolaysız bir kaynak işlevi gördüğü rahatlıkla görülebilir. Öncelikle buradan, bu deneyimlerin eleştirel sonuçlarından beslendik.

İkinci olarak; bizim ortaya çıktığımız döneme dikkatli bakılırsa, bunun dünyada sol hareket içinde ultra-liberal bir sağ dalganın yükseldiği bir dönem olduğu görülecektir. Bizim çıktığımız dönem, Gorbaçov'un ortaya çıktığı, Marksizmin liberal yorumunun ortalığı kapladığı, Leninizm'in ve leninist partinin sorgulandığı, genel olarak devrimci örgütün sorgulandığı bir dönemdir. Bu tasfiyeci sol dalganın yıkıcı ve tahrip edici etkisinin Türkiye solu üzerinde de geniş çaplı olarak kendini gösterdiğini söylemeye gerek yok. Daha da kötüsü, Türkiye solunun bununla bir yenilgi sonrasının tüm tahribatı sürüyorken yüzyüze kalmış olmasıdır. Her yenilgi döneminde olduğu gibi bu yenilgi döneminde de temel ilkeler tasfiyeci bir sorgulamaya tabi tutulmuş ve bu en başta da devrimci örgüt ilkeleri üzerinden yapılmıştı. Dolayısıyla Türkiye sol hareketinde fazlasıyla bir liberal-tasfiyeci birikim zaten önden oluşmuştu. Gorbaçov'un çıkışıyla birlikte, "geçmişi sorgulama" adı altında devrimci değer ve ilkelere dönük saldırılar bu uluslararası kaynak üzerinden yeni bir ivme kazandı ve daha ağır bir tahribata yolaçtı.

İşte biz tam böyle bir dönemde ortaya çıktık ve örgüt sorunlarına da bu gözle baktık. Gerek yerli gerekse uluslararası planda o dönem çok etkin olan liberal dalgaya rağmen, örgüt sorununa ilişkin marksist-leninist ilkelerin genel bir yinelenmesi dargörüşlüğüyle hareket etmedik. Leninist parti anlayışı, genel olarak leninist örgütsel ilkeler konusunda en ufak bir tereddüt taşımadık. Bu konuda açık ve tok bir tutum içerisindeydik. Ama madem böyle bir liberal dalga var, aslolan leninist örgütsel ilkeleri kendi içinde savunmak ve bununla yetinmektir de demedik. Bu genel çerçeve zaten tarihi pratikler tarafından da doğrulanmış bir anlayışın ifadesiydi bizim için. Biz onu kendimiz için bir veri, bir ön kazanım sayıyorduk.

Ama öte yandan, leninist örgüt anlayışının, leninist parti anlayışının dejenerasyonuna dayanan bir tarihsel süreç vardı önümüzde ve zaten liberalizm de saldırısını bu tarihsel veriler üzerine oturtuyordu. Böyle bir dönemde, başlangıçta az-çok marksist-leninist ilkelere göre oluşmuş, belli mücadelelerden geçmiş, ama zamanla bozulmuş partilerde ortaya çıkan dejenerasyonun örgütsel kaynaklarını anlamaya

ve anlayabildiğimiz kadarıyla bunu kendi yaklaşım ve pratiğimizde hesaba katmaya çalıştık. Kaldı ki o dönemde, marksist-leninist ilkeleri doğru, tutarlı ve anlaşılır bir biçimde gerçekten savunabilmek, yaşanmış olumsuz tarihsel deneyimlerden devrimci ve ilerletici sonuçlar çıkarmakla olanaklıydı. Eğer ortada, tüm öteki temel ilkeler alanında olduğu gibi örgüt ilkeleri alanında da güçlü bir liberal saldırı vardıysa, bu, dünya komünist hareketinin yaşadığı tarihsel yenilginin istismarına dayanıyordu. Ortada bir yenilgi ve başarısızlık olmasaydı, devrimci partilerin bürokratik dejenerasyonu olmasaydı, bu tür bir istismar zaten mümkün olamazdı. Dolayısıyla bu bir veri olduğuna göre, biz farkımızı, tarihteki o bozulma dönemini hesaba katmayan, onu gözetmeyen bir tutumla değil, o bozulmanın marksist bakışaçısına dayalı eleştirisi temeline oturtmak durumundaydık. Bu, yapmaya çalıştığımız ve az-çok yapmayı başardığımız işin bir yönüdür.

Öte yandan, kendi ülkemizin de yaklaşık yirmi-yirmibeş yıllık bir örgütsel deneyimi vardı. Bu deneyime baktığımız zaman, kendisini marksist-leninist olarak adlandıran, marksist-leninist örgütlenme ilkelerine uygun davrandığını iddia eden, gerçekte ise küçük-burjuva örgüt anlayışları üzerine oturan ve küçük-burjuva örgüt pratikleri gerçekleştiren bir mirasla yüzyüzeydik. Bu mirasın eleştirisi bizim için zaten apayrı bir önem taşıyordu. Türkiye'de yaşanan örgütlenme pratiklerinin ideolojik açıdan Marksizm-Leninizme dayanmadığını; ideolojik çizgisiyle marksist-leninist olmayan örgüt ya da partilerin, işin doğası gereği örgüt çizgisinde de marksist-leninist olamayacağını; genel planda bu ilkeleri savunuyor gözükseler bile, bu ilkeleri o kendi küçük-burjuva konumlarının prizmalarından geçirerek bozulmuş ve değiştirilmiş biçimiyle savunup uyguladıklarını görmek ve devrimci eleştiri içinde göstermek durumundaydık. Dolayısıyla geleneksel küçük-burjuva hareketin deneyimlerini de hesaba katmak durumundaydık.

Bu çerçevede, siyasal mücadele alanına çıktığımız andan itibaren, belli güçleri biraraya getirdiğimiz ve bu güçlerle örgütsel ve siyasal yaşamımızı oluşturmaya başladığımız ölçüde, geçmişten çıkmış deneyimleri mümkün mertebe hesaba kattığımız bir gerçektir. Nitekim, çok özel bir ihtiyaç olarak alttan ya da örgütten gelen bir talep olarak kendini çok fazla dayatmadığı halde, somut örgütsel şekillenmemizin yalnızca birbuçuk yıl sonrasında bir örgüt konferansı toplamak, bu örgüt konferansında geniş bir örgütsel temsili sağlamak, bu geniş örgütsel temsille toplanmış konferansta hareketin her türlü problemini mümkün mertebe demokratik bir zemin üzerinde çok boyutlu olarak tartışmak yoluna gittik.

Bu da bir deneyim, bu da bir pratik. Bu, örgütsel demokrasiyi geliştirmek ve kurumlaştırmak açısından önemli bir adımdı. Örgütsel demokrasi çıkışımızdan itibaren en hassasiyet gösterdiğimiz noktalardan biriydi ve biz örgüt yaşamımızda bunu gözetmek ve somutlamak durumundaydık.

Gerçi ortaya çıktığımız dönem, örgütsel demokrasi üzerinden liberalizmin yaygın bir biçimde ideolojik saldırı yönelttiği bir dönemdi. Örgütsel demokrasi liberallerin şiarıydı. Yenilgi sonrası bir dönemde liberal ya da anarşizan bir işlev görüyordu genellikle. Buna rağmen biz örgütsel demokrasi meselesine çok önem verdik. Kaldı ki küçük-burjuva liberal ya da anarşizan tavırları ideolojik ve pratik olarak boşa çıkarmanın da uzun vadede en etkili ve kalıcı yolu buradan, bu tutumdan geçmekteydi. Zira liberal tasfiyecilik bizi zayıf bir noktamızdan, devrimci örgüt anlayışının en çok bozulmaya ve tahribata uğradığı bir noktadan yakalayarak vurmaya çalışıyordu. Uluslararası komünist hareketin partiler bazında genel bürokratik bir bozulmaya uğradığını zaten biliyoruz. Türkiye'nin geleneksel örgütlerinin ise leninist merkeziyetçilik adı altında, devrim örgütü adı altında, kaba bürokratik merkeziyetçiliğe dayalı örgütler ve şeflikler ortaya çıkardığını, örgütü ve devrimci yaşamı boğduklarını, iç örgütsel demokrasiyi, onun devrimci ilkelerini uygulamadıklarını biz kendi özdeneyimlerimizden biliyorduk. Örgütsel demokrasi sorununda buradan da gelen bir hassasiyetimiz vardı. Dolayısıyla o dönem, kendi o sınırlı devrimci örgüt yaşamımızda demokrasiyi mümkün mertebe uygulamaya çalıştık. Bunu örgüt yaşamımızın çeşitli alanlarında ve çeşitli araçlar üzerinden gerçekleştirmeye çalıştık.

Kendi özdeneyimlerimiz ve birikimlerimiz

Merkez Yayın Organımız olarak *Ekim* üzerinden yapılan vurgular buradaki yoldaşlar tarafından biliniyor. Daha ilk sayıların birinde *"Ekim Bir Kürsüdür!"* başlığı taşıyan bir yazımız var örneğin. Bu yazıda, devrimci örgütü, bir bütün olarak düşünen ve savaşan insanların örgüt birliği olarak tanımladık. Örgütsel yaşamımızı bu bakışa göre düzenlemeye çalıştık. Bunun yarattığı bazı yan sonuçlar da oldu elbette. Çifte yenilginin tahrip ettiği bir küçük-burjuva, yarı-aydın insan malzemesine demokrasiyi uygulamaya kalkmak sanıldığı kadar verimli sonuçlar doğurmuyordu. Hatta çoğu durumda tam tersi sonuçlar doğurduğu bile oldu. Bunu da açıklıkla tespit etmek gerekiyor. O zamanki demokrasi vurgumuz ve uygulamalarımızda, o anki kazanımlardan çok, uzun vadede bu kavrayışı geliştirmek ve bu noktada ulusal ve uluslararası boyutları olan bürokratik dejenerasyonu aşan bir bilinç oluşturmak, bizim için büyük bir önem taşıyordu. Bu noktadaki hassasiyet, yineliyorum, uygulamada bizi vuran sonuçlar yaratıyor olsa bile.

Kuşkusuz yararlandığımız sonuçlar da yarattı. Düşünen insanlar yetiştirmek çabasında az başarı sağlamadık. Ama, 3. Genel Konferans'ın da muhasebesini yaptığı gibi, demokrasimizi devrimci disiplinimizi güçlendiren bir zemine de bir türlü gereğince oturtamadık. Buradaki başarısızlık bir perspektif sorunu değil, bir uygulama sorunu olarak ve bozulmuş insan faktörü sorunu olarak ortaya çıkıyordu. Güçlerimizi geleneksel örgütlerden kazanıyorduk, ama geleneksel örgütlerden kazanılmış bu güçleri dönüştürecek zeminler ve zamanlar bulamadığımız ölçüde, demokrasimiz disiplinimizi ve bu temelde merkezi otoritemizi tahrip eden sonuçlar yaratabiliyordu. Bunlar 3. Genel Konferans metinlerinde ayrıntılarıyla değerlendirilmiştir. Tüzük tartışmaları çerçevesinde bu değerlendirmelerden yararlanabileceğimizi düşünüyorum. Buradaki değerlendirmeler ve yaklaşımlar güncelliğini ve tüm geçerliliğini koruyor. Daha da ileri giderek, bu değerlendirmelerde partimizin örgütsel temelleri atılmıştır da diyorum. Kuruluşundan sonra partimiz bu değerlendirmelerden döne döne yararlanmasını bilmelidir.

Bir başka deneyim dönemi tasfiyecilik sürecidir. Tasfiyecilik süreci aslında bizim için bir yönüyle de yoğun bir tüzük tartışması dönemidir. Tasfiyecilerin dilinde "bu örgütün bir tüzüğü niye yok?" tartışması vardı, kastettiğim bu değil. Biz o dönem biçimsel bir tüzük tartışması yapmadık. Tasfiyecilerin örgüt iradesini ve hukukunu kaba bir biçimde çiğnediğini, biz tam da tüzüğün ruhuna uygun noktalar üzerinden tartıştık. Çok kritik bir tartışma hatırlıyorum. "Birlik sorunu" üzerinden MK bünyesinde ortaya çıkmış bir anlaşmazlık vardı. 1. Genel Konferans'ımızı hemen izleyen aylardaydı bu. MK'da çoğunluk birlik istediği halde, birliğin azınlık tarafından engellendiği iddia ediliyordu. Bu iddiaya bizim o zaman verdiğimiz yanıt şuydu; birlik konusunda henüz toplanmış örgüt konferansında saptanmış bir çizgi ve çerçeve var. Örgüt konferansı, bu örgütün en üst ve en yetkili platformudur; orada bu meseleler tartışılmıştır ve belli esaslara bağlanmıştır. Ve seçilmiş MK bu çizgiye ve çerçeveye uymak üzere seçilmiştir. Bu çerçeveye bağlı kalacak ve bu çerçeveyi hayata geçirecek bir MK seçilmiştir. Eğer seçilen MK, ya da onun çoğunluğu hemen konferansı izleyen günlerde örgütün belirlediği çerçeveyi çiğnemişse, bu onun kendi hukukunu, aynı anlama gelmek üzere meşruluğunu yitirdiğinin de bir ifadesidir. Bu noktada aslolan örgüt konferansının iradesidir. Örgüt iradesi burada konferans iradesi üzerinden yansır. Bu örneğin, örgüt yaşamımızda çok büyük sorunlar yaratan bir olay olduğu ölçüde, bizim için çok temel bir tüzük dersidir.

Bu dönem, tasfiyecilik süreci, bizim için iç demokrasinin de sınandığı bir dönem oldu. İç demokrasiyi ileri bir noktada uyguladık ve bunun tasfiyecilerin davranışları üzerinden örneklediğim bazı tahrip edici sonuçları da oldu. Ama biz uzun vadede kazançlı çıktık diye düşünüyorum. Sadece siyasal açıdan değil, devrimci deneyim ve örgütsel geleneklerimiz açısından da kazançlı çıktık.

Son olarak açık alanda ortaya çıkan provokasyona bakıyorum. Bir takım zaaflar zamanında ve örgüt içerisinde bilince çıkarılacak tarzda ezilmediği takdirde, bunlar çok tahrip edici ve dejenerasyonu besleyici sonuçlar yaratabiliyorlar. Oysa biz, tasfiyecilik

döneminde, tartışılan sorunlar üzerine örgüt içerisinde geniş bir tartışma zemini açtık. Bir takım temel örgütsel belgeleri, tartışma materyallerini örgüte sunduk ve bu meseleler üzerine bir örgüt konferansında gerekli tartışmaları yapmak yolunu tuttuk. Bu, ortaya çıkan bir zaafiyeti örgüt yaşamı içerisinde ideolojik ve örgütsel açıdan ezmek anlamına geliyordu. Tabi burada herşeyi belirlemek tam olarak bize düşmüyordu. Ama biz kendi irademizi mümkün mertebe bu süreci bu şekilde yaşamak doğrultusunda kullanmaya çalıştık. Bunun da bize sağladığı belli deneyimler oldu.

3. Genel Konferans'a kadar, gerek Türkiye sol hareketinin gerekse uluslararası komünist hareketin deneyimlerinden süzülmüş sonuçları, kendimizce önemli hassasiyet alanları haline getirmiştik. Örneğin biz o güne kadar iç demokrasi sorununa büyük bir önem veriyorduk. Ama 3. Genel Konferans'tan itibaren, örneğin demokrasi karşısında disiplin kavramına çok belirgin bir vurgu yapılmaya başlanmıştır. 3. Genel Konferans metinlerinde; geleneksel sol hareketteki şeflik geleneğinin, bürokratik merkeziyetçilik uygulamalarının, dünya komünist hareketindeki bürokratik yozlaşmanın dersleri bizde özümsenmiştir, bu nedenle bu örgütte iç demokrasi güvence altındadır; ama bu örgüt artık iç demokrasisini disiplinini güçlendirmenin, devrimci merkeziyetçiliğini sağlamlaştırmanın bir aracı haline getirmeyi de başarabilmek durumundadır, deniliyor. Kuşkusuz biz iç demokrasiye her zaman böyle, bu gözle, bu şaşmaz amaç çerçevesinde baktık. Ama uygulamada o güne kadar fiilen bu sonucu yaratamadığı ölçüde, disiplin ve merkeziyetçilik meselesine çok özel vurgular yapmak apayrı bir ihtiyaç haline geldi. Deyim uygunsa, çubuk artık o tarafa doğru sert bir biçimde bükülmüştür.

3. Genel Konferans'tan bu yana ne kadar mesafe aldık? Bunun üzerinde burada durmayacağım. Ama bugünden baktığım zaman şunları söylemek durumundayım: Tüzük tartışmaları çerçevesinde gözetmemiz gereken esaslar, 3. Konferans'ta altı çizilen noktalardır. Bu örgütte disiplini nasıl sağlayacağız? Kurumsal işleyişi herkesi bağlayacak esaslara nasıl bağlayacağız? Merkeziyetçiliği nasıl güvence altına alacağız? Parti otoritesini her kademede nasıl kurumlaştıracağız ve güçlendireceğiz? Tüzük tartışmaları çerçevesinde üzerinde en çok durmamız gereken sorunlar, en çok dikkat etmemiz gereken noktalar bunlardır. Hala da gerçek bir örgüt yaşamı kuramamaktan, ciddi kural ihlallerinden, bu çerçevede zaafiyetlerden yakınıyorsak; bu zaten çubuğu nereye bükmemiz, dikkatleri nereye vermemiz gerektiği konusunda bize bir açıklık sunmaktadır.

İç demokrasiyi savunmak adına disiplinin, disiplini savunmak adına iç demokrasinin çiğnenmesinden ya da ihlal edilmesinden yana olamayız. Dikkat ederseniz, 3. Konferans metinlerinde formülasyon şöyle yapılıyor: İç demokrasi güvence altına alınmıştır; örgütümüzde demokrasi yerleşip kurumlaşmıştır; örgütte demokratik haklar, normlar, değerler sistemi üzerine bir bilinç, bir kültür yaratılmıştır. Bu alanda bir sorun yoktur. Önemli olan onu şimdi daha sağlam bir devrimci temele oturtabilmektir. Eğer bu devrimci bir temele gereğince oturtulamıyorsa, demokratik haklarını kullanan kadrolar bunu daha ileri bir özdisiplinin dayanağı haline getiremiyorlarsa, merkezi önderliğe daha sağlam bir itaatin dayanağı olarak kullanmıyorlarsa, burada uygulama artık devrimci bir iç demokrasinin gereği olmaktan çıkıyor, yarı-liberal, yarı-anarşizan bir zaafiyet alanına dönüşüyor.

İç demokrasi ile örgüt disiplini arasındaki ilişki her zaman diyalektik bir bütünlük oluşturmak zorundadır. Ama küçük bir örgüt, yenilgiden devralınmış bir insan malzemesi, devrimci kitle hareketi açısından zayıf bir dönem, sınıf ve kitle bağlarından yoksunluk, bütün bunların kesiştiği, üstüste bindiği bir durumda, iç demokrasi ile örgüt disiplini arasında bizim arzuladığımız türden devrimci bir denge ve uyum, organik bütünlük bir türlü kurulamadı. Bir yandan bu dengeyi ve uyumu örgüt yaşantımız içerisinde mümkün mertebe gerçekleştirmeye çalışmak için üstümüze düşen herşeyi yapmalıyız, ama öte yandan da bugüne kadar bunu neden yapamadığımız ve bundan sonra da hangi alanlarda zorlanacağımız konusunda belli açıklıklara sahip olmak zorundayız.

Bu konuda Lenin'in *"Sol Komünizm"*de Bolşeviklerin deneyimlerini aktarırken

söylediklerinin önemle gözetilmesi gerektiğini bir kez daha hatırlatıyorum. Bir kez daha diyorum, zira 3. Konferans'ta da döne döne hatırlattım bunu. Lenin'in *"Sol Komünizm"* de ve *"Bolşevik Başarının Temel Koşullarından Biri"* başlıklı ara bölümde ortaya koyduğu temel önemdeki görüş ve uyarıları Merkez Yayın Organı'mızda birkaç kere yayınlamak yoluna da gittik. Lenin, doğruluğu kitlelerin kendi özdeneyimleriyle görülebilmiş sağlam bir ideolojik çizgiye ve sağlam kitle bağlarına, özellikle de sınıf bağlarına sahip olmayan bir örgütte, sağlam bir disiplinin istense de kolay kolay oturtulamayacağını söylüyor. Böyle örgütlerde sağlam bir disiplin oturtmaya yönelik her çabanın kaçınılmaz bir başarısızlığa uğrayacağını söylüyor. Lenin bunu bir umutsuz nokta olarak ifade etmiyor. Gerçekçi bir bakışaçısı ile bunun zorlu mücadeleler gerektirdiğini, o çok taklit edilen ve övülen Bolşevik disiplini kazanmanın gerçek bir emek ürünü olduğunu, ancak politik çizginin yıllara yayılan bir emekle hayata geçirilmesiyle ve sınıf ve kitle bağlarının geliştirilmesiyle adım adım oturtulabileceğini, bu disiplin anlayışının ve kültürünün ancak böyle kalıcılaştırılabileceğini anlatmaya çalışıyor. Ve burada devrimci teori, devrimci ideolojik çizgi, bunu ancak kolaylaştırabilir deniliyor, devrimci teorinin kendine özgü vazgeçilmez rolüne de vurgu yapılıyor.

Dolayısıyla, Lenin'in bu temel pasajını örgüt disiplinini oturtmakta bir umutsuzluk duygusu yaratmak için değil, disiplinli bir örgüt yaratmanın, disiplinli kadrolar yetiştirmenin zaman ve emek sorunu olduğunu vurgulamak için hatırlatıyorum. Bunu bu çerçevede kavrarsak, zamanla (ki zamanı devrim doğrultusundaki mücadelemizde mevziler kazanarak tüketmek istediğimize göre) bu mevzilerin kazanılmasında göstereceğimiz her başarı, zaten bizi sağlam bir disipline sahip bir örgütsel yapıya kavuşturacaktır.

Haklar ile görevlerin diyalektik bütünlüğü

Bu noktalar üzerine tartışalım. Eğer bu noktaları iyi kavrarsak, tüzüğü bir kurallar ve davranış normları formu olarak somutlamakta fazla bir güçlük çekmeyiz. Nihayet bir tüzüğün teknik yapısı iyi-kötü bellidir. Tüzükte üyelik, aday üyelik bir kurumdur; bu belirlenir. Üyelik, aday üyelik nedir? Üyelerin ve aday üyelerin hak ve görevleri nelerdir? Bir örgütte temel örgütsel organlar, kurumlar ya da kademeler nelerdir? Örgütün temel birimi nedir, kongresi nedir, merkez komitesi nedir, alt örgütlenmeleri nelerdir? Bu kurumların yetki ve sorumlulukları nelerdir? Bir örgütte işleyişi ve iç örgütsel yaşamı belirleyen ve düzenleyen kurallar nelerdir? Tüm bunlar az-çok bellidir. Bizim sürecimizin deneyimleri üzerinden de ayrıca bellidir.

Tüzüğün teknik bir yapısı vardır, teknik yapıyı kurmakta fazla bir güçlük yoktur. Bugüne kadarki pratik işleyişimize tüzük sistematiği içerisinde bir biçim vermeye kalksak, bunu kolaylıkla yapabiliriz. Ama bizim öncelikle meselenin ruhunu, temel noktaları kavramamız lazım. Bu temel noktaları aynı zamanda dönemsel bir yoruma da tabi tutmamız lazım, bu da çok önemli. Tüzük nihayet ideolojik-politik çizgiye bağımlı bir alandır. Örgütsel kurallar, örgütsel davranış normları alanında temel ilkeleri, her dönem için geçerli olanları saklı tutuyorum, ama bir örgütün yapısı, iç işleyişi ve kuralları dönemsel mücadelenin ihtiyaçlarına tabi kılınmak zorundadır. Tüzük partinin önünü tıkamamalıdır. Tersine, partinin birliğini, davranış ve eylem yeteneğini kolaylaştırmak zorundadır. Bu, tüzüğün çok değişken bir belge olduğu anlamına gelmez. Tüzükte bazı temel noktalar sabittir. Ama işleyişe ilişkin, örneğin demokrasi ve merkeziyetçilik arasındaki dengeye ilişkin, bunlar arasındaki organik ilişkiye ilişkin sorunlar, biraz döneme ve mücadelenin ihtiyaçlarına uygun olarak farklı yorumlara tabi tutulabilmek durumundadır. Eğer örgüt biçimleri her zaman mücadele biçimlerini izliyorsa, mücadelenin mantığına, onun ihtiyaçlarına uygun olarak şekilleniyorsa, bu aynı şey partinin örgütlenmesi ve işleyişi, dolayısıyla bunların ifadesi olarak tüzük açısından da geçerlidir.

Partide disiplinin tam olarak egemen kılınması bizim için çok güncel bir ihtiyaçtır. Disiplinin normlarını, kurallarını açık ve net bir biçimde tüzük üzerinden saptamak durumundayız. 3. Genel Konferans'ımızda "devrimci temellere dayalı bir iç demokrasinin egemen kılınması"! deniliyor. Burada "devrimci

temellere dayalı" vurgusu özel bir vurgudur. Burada iç demokrasiden çok, devrimci temellere dayalı bir iç demokrasinin egemen kılınması vurgulanmaktadır. Aslında bu, özünde gene disiplin kavramına, disiplin ihtiyacına bir vurgudur. Çünkü bu tür bir formülasyon, iç demokrasimizin liberal ya da anarşizanca istismar edildiğine, örgüt disiplinini ve örgüt otoritesini boşa çıkaracak bir tarzda kullanıldığına ilişkin bir gözlemin, bir değerlendirmenin, bir kaygının ürünüdür.

"Parti üyelerinin haklarıyla görevleri arasındaki devrimci bütünlüğün kavranması ve kavratılması..." Hakları konusunda hassasiyet gösteren, ama görevleri konusunda aynı dikkati, aynı hassasiyeti ve sorumluluğu gösteremeyen bir insan malzemesi gerçeğiyle yüzyüzeyiz. Buna en iyiniyetli yoldaşlarımızın bir kısmı da dahildir. Biz bu bütünlüğü örgüt üyelerine kavratmayı, haklar ile görevlerin diyalektik birliğini ve bütünlüğünü bir örgütsel kavrayış olarak yerleştirmeyi, bir örgütsel kültür haline getirmeyi başarabilmek durumundayız. Ortaya koyacağımız tüzük bunun bir aracı olabilmelidir. Eğer bu kavrayışı geliştirip yerleştiremezsek, herkes için basit ve çok açık gibi görünen bu işleyişimizi bir kültür olarak kavratamazsak, en ideal bir tüzük bile işimize yaramayacaktır. Bu mesela en temel zaaf noktalarımızdan biridir. Eğer sözünü ettiğim liberal veya anarşizan tutum ve davranışları yanlızca liberal ya da kaçkın tipler göstermiş olsalardı, onların tabiatına uygun bir davranış olduğu için bunu çok problem etmezdik. Yani hakları kullanan ama görevleri ihmal eden tipler gerçekten çok özel, çok bozuk tipler oldukları, onların bozukluğu zaten biraz da buradan geldiği ölçüde bunu çok problem etmezdik. Ama ben en iyiniyetli yoldaşların bile haklar ve görevler arasındaki ilişkide gerekli kavrayış açıklığına ve davranış sağlamlığına sahip olmadıklarını düşünüyorum.

Çok verdiğim bir örnektir; insanlar hapishanenin içinde ve dışında farklı farklı düşünebiliyorlar. Bu aslında haklar ve görevler arasındaki o kaba kopukluktan başka bir şeyden gelmiyor. İçeri düşen bir takım insanlar içeride neden ihmal edildiklerinden, örgütün kendilerine neden sahip çıkmadığından, örgüt üyesi olmanın gereği olan ihtiyaçlarının neden karşılanmadığından yakınabiliyorlar. Ama çoğu kere bunu söyleyen insanlar, daha düne kadar kendileri içeride olan başkalarına karşı kendi görevlerini yerine getiremeyen aynı insanlar oluyorlar. Hak ve görev diyalektiği ve bütünlüğü bir arada kavranabilse, böyle bir sorun ve böyle bir tartışma hiçbir biçimde ortaya çıkmaz.

Tüzüğe dayalı örgüt yaşamına geçmenin bazı sorunları

Temmuz: Parti üyesi, parti programını kabul eden, partinin bir organında çalışan, aidatını düzenli ödeyen, görevlerini yerine getiren kişidir. Klasik tanım böyle. Parti programı işin esaslarına ilişkin özlü ve süzülmüş bir temel belge olduğu ölçüde, taktiğe ilişkin tartışmalara, düşünsel ayrılıklara geniş bir alan bırakıyor, kuşkusuz belli ölçülerde ve esasları zedelemeyecek sınırlar içinde. Taktik politika alanında farklılıkların ortaya çıktığı yerde, partinin oturmuş gelenekleri varsa, toplumsal tabanıyla az çok kaynaşmışsa, tüzüğün belli bir işlevinin olabileceğini, olması gerektiğini düşünüyorum. Söylenenler kuşkusuz buna aykırı değil. Bir parça ideolojik ve taktik birliğini zaten sağlamış olan bir örgütün kendi iç disiplini sorunu olduğu ölçüde, bu işin zaten esas ya da temel yönünü oluşturuyor. Yani bu koşullarda taktik üzerine ayrılıklar örgüt birliğini ve disiplinini zedelemez.

Ama sistemleşmemiş, süreç içinde ilkesel ayrılıklara varmamış, dönemsel olarak ortaya çıkmış taktik ayrılıklar sorununa ilişkin olarak, eğer diğer koşullar gerçekleşmişse, tüzüğün işi kolaylaştıran çözücü bir işlevi olabileceğini düşünüyorum. Eğer konulan platformu taktik birlik çerçevesinde tartışırsak, sorunun daha rahat anlaşılabileceğini sanıyorum.

Cihan: İdeolojik çizgi ve taktik ilkeler temeli üzerine irade birliğinin sağlanması diyelim. Böylece formülasyon düzeltilmiş, sorun kalmamış olur.

Tuna: Bir tüzük oluşturacağız. Bunun disiplin konusuda davranış birliğini oluşturmaya dönük bir yanı var. Ama ben bir başka yanından bahsetmek istiyorum. Yeni dönemde devrimcileşmesinin çok erken aşamalarındaki işçi-emekçi kökenli insanlara üye, aday üye

sıfatlarını veriyoruz. Uzun süredir darkapıcılığı kırmamız gerektiğini söylüyoruz ve bunu gerçekten bir politika haline getirmeye çalıştık. Ama bugünün insan malzemesinin sorunları olduğunu da biliyoruz. Bunların devrimcileşmesi ile devrimci örgüte üyelik süreci, çok kısa zaman aralıklarıyla yaşanabiliyor. Genç insanlar şahsında bu açıkça görülebilir. Bu tüzüğü onlara uygulamak sorumluluğu doğuyor.

Örgütte gerçekten az-çok yerini bulmuş, oturmuş bir devrimci kadronun hataları ile yeni insanların devrimcileşmelerinden, oradaki güçlükten, oradaki sancılardan kaynaklanan hataları ayırabilmek zorundayız. Tüzük bunu nasıl yapar? Sonuçta üyelere ve aday üyelere verilmiş bir eşitlik normudur. Biz bunu güncel planda ne kadar hakkını vererek gözetebiliriz, bu bir siyasal bakış sorunu. Ama tüzük dediğiniz bir yerde, tüzük burada farklılaşacak tutumları dıştalar. Zira bu, tüzüğün tanımına, mantığına, işlevine aykırı. Tüzük anlayış ve uygulamada bir eşitlik normudur.

Cihan: Peki şu soruya bir yanıtın var mı? Bizde disiplinsizlikler daha çok yeni ve deneyimsiz kadrolar şahsında mı kendini gösteriyor? Yoksa yakındığımız disiplinsizlikler daha ileri düzeydeki yoldaşların davranışlarından mı kaynaklanıyor? Genç insanların devrimci sağlamlık alanında problemleri olabilir. Peki partinin kural ve normlarına uygun davranmakta, parti hukukuna uygun hareket etmekte de ciddi sorunları oluyor mu? Hele de bunlar işçi, emekçi kökenlilerse...

Tuna: Ben tüzüğü yaşama geçireceğimiz bir evrede, devrimcileşmeleri ile örgütsel yaşamları arasında zamansal paralellik olan insanlarda bunun bir parça karşılığı olduğunu görüyorum. Bu, bu insanların eğitiminde bir zaman dilimi ihtiyacı demektir. Biz bugün kadrolar nezdinde bu tüzüğü uygularız, ama bu insanların gerçekliğini de siyasal planda gözetiriz, diyebilir miyiz?

Cihan: Hayır, böyle bir şey yapamayız.

Tuna: Bunu yapamadığımız bir yerde sorunlar yaşayacağımızı düşünüyorum. Bugüne kadar uyguladığımız adaylık ve aday-üyelik formu, olumlu şartlarda bile bu tüzüğü bizim karşımıza çıkaracaktır.

Cihan: Ortaya koyduğumuz asgari üyelik, aday-üyelik normlarına uygun hareket etmek zorundayız. Burada darkapıcılığı kırmak adına koyduğumuz asgari ölçüyü ortadan kaldıramayız. Devrimci kimliği konusunda, geleceği konusundaki belirsizlikleri koruyan, güven vermeyen insanlar, bunlar işçi-emekçi kökenli de olsalar, biz böylelerini parti örgütüne alamayız. Alırsak partinin düzeyini, niteliğini hızla düşürmüş oluruz.

Bugünkü problemimiz biraz da şuradan doğuyor: Bu alandan kadrolaşmak konusunda yeterli verimliliğe ve sağlamlığa sahip bir pratik politika sahibi olmadığımız için insan yetiştiremiyoruz, insan çıkaramıyoruz. Eğitim grupları, çalışma komiteleri oluşturamıyoruz. İşçi ya da emekçi kökenli insanları eğitip örgütsel kavrayışlarını, illegaliteye uygun davranış düzeylerini yükseltemediğimiz ölçüde, bu insanlar bizim çevremizde şekilsiz bireyler olarak kalıyorlar. Bu kalış süresi uzadığı bir noktada biz bunları artık saflara alalım diyoruz. Yani o güne kadarki ihmali, o güne kadarki sekterliği, bu kez biraz liberalizme kayan bir cömertlikle telafi etmeye çalışıyoruz. Eğer gerçekten ön örgütleme süreçlerinde, parti çeperini örgütleme ve seferber etme dediğimiz düzeyde bu insanları zamanında değerlendirmeyi başarabilirsek, bu süreçte asgari güveni veren işçileri ve emekçileri saflarımıza alırız. Gerisini niye alalım ki? Alırsak partinin düzeyini hızla düşürürüz.

Darkapıcılık kendini bu tür bir uygulamada göstermiyor. Darkapıcılık kendini işçi ve emekçilere karşı tutumda şöyle gösteriyor. Bunlar faaliyete ve mücadeleye katılan, kendilerine verilen görevleri yerine getiren, bu çerçevede disiplinli davranan, ama ideolojik kavrayışları konusunda problemleri olabilen, eksiklikleri olabilen geri kültür düzeyindeki emekçiler oluyorlar. Burada ölçüyü yanlış ele alıyoruz. Parti çizgisini ne kadar kavramıştır, dolayısıyla uygulama yeteneğine ne kadar sahiptir, gibi bir yanlış norm kullanıyoruz.

Normların yanlış uygulanmasından, ölçünün isabetsiz konulmasından dolayı bu emekçiler örgütün dışında kalırlar da, kavrayışı çok gelişkin gibi görünen ve pratiği de gelişkin olacak gibi görünen, ama gerçekte hiç de öyle olmayan aydın ya da yarı-aydın küçük-burjuva

kökenli unsurlardan gelme ağzı iyi laf yapan tiplere kapıları açarsak eğer, işçi-emekçi üye adaylarına karşı darkapıcılık yapmış oluruz. Mevcut durumda darkapıcılık kendini olsa olsa burada gösterir.

Ama darkapıcılığı aşmak adına da, devrimcilikte kalıcı olup olmadığı belli olmayan yarı gönüllü bir takım işçilerin, emekçilerin parti saflarına alınabileceğini zannetmiyorum. Bugünkünden daha farklı siyasal koşullarda ve parti örgütünün omurgasının sağlam olduğu bir durumda, taban örgütlerinde işçi ve emekçilere karşı belki belli sınırlar içerisinde esneklik gösterilebilinir. Ama, Türkiye gibi azgın bir polis rejiminin sürdüğü bir ülkede ve örgütün de hala esas olarak profesyonel devrimci çekirdek olarak şekillenmek durumunda kaldığı bir evrede, böyle bir esnekliğin gösterebileceğini zannetmiyorum.

Soruyu onun için kasten sordum. Ben işçi ve emekçi kökenden gelen deneyimsiz üye adaylarının bizim tüzüğe dayalı örgüt yaşamımızda yaratacağı problemlerden çok, ileri ve deneyimli kadrolarımız şahsında ortaya çıkan problemleri bugün için çok daha öncelikli ve öncelikle giderilmesi gereken sorunlar alanı olarak görüyorum. Ve ben, "bir tüzük herşeyden önce bize lazım, bizim kendi iç hukukumuzu belirleyen bir tüzüğe bizim ihtiyacımız var" derken, biraz da bunu anlatmaya çalışıyorum.

Tuna: Darkapıcılığı yenelim dediğimiz yerde, disiplin alanında sorunsuz, devrimcilik konusunda güven veren bir işçi tipi var da bunlar kavrayış zayıflıkları yüzünden dışta tutuluyordu, denilebileceğini sanmıyorum. Son süreçte yaptığımız aday üye, üye alımlarında tablonun böyle tanımlanabileceğini düşünmüyorum.

Cihan: Bugün fiiliyatta böyle bir zaafiyet var demiyorum. Partilerin yaşamında darkapıcılık genellikle normların yanlış uygulanmasından ya da kullanılmasından, aydın ya da küçük-burjuva öğelere avantaj sağlayan tarzda kullanılmasından kaynaklanır. Bunu anlatmaya çalışıyorum. Ama ben bugün darkapıcılığı kırmak adına devrimciliği konusunda güven vermeyen işçi kökenlilerin parti saflarına alınabileceğini zannetmiyorum. Parti saflarına girmenin asgari koşulu devrimci olmaktır. Biçimsel tanımlamaları ne kadar yaparsanız yapınız, siz devrimci olmayanları parti saflarına alamazsınız.

Ceren: Devrimciliği güven vermeyenden çok, devrimcileşme süreçleri yeni olan insanlarla ilgili bir problem bu anladığım kadarıyla. Yani güven verip vermeme sorunu değil...

Cihan: Gelişme eğrisi iyidir, daha güvenli, daha kredili davranılabilinir.

Tuna: Bu pratik uygulamalarımızla beraber tartışıldığında bence bir yere oturur.

Parti tüzüğümüz ancak yukarıdan aşağıya onun gereklerine örnek bir tutumla uyulursa gerçekten işlevsel hale gelir

Cihan: Kadrolaşma politikası kapsamında, işçi-emekçi kökenli unsurlarla safları beslemenin sorunları, yanısıra bu alandaki zaaflarımız ya da varsa sekterliklerimiz ayrıca tartışılabilinir. Ama tüzük bahsinde benim için öncelikli olan sorun şudur: Tüzüğü tabiki uzun vadeli oluştururuz, bunu kabul ediyorum. Ama bence tüzüğümüzün bir kağıt parçasına dönüşmemesi için en öncelikli, en acil koşul; partinin bugünkü üyelerinin, özellikle de yönetim kademelerinin, tüzüğün ruhunu ve işlevini, bir örgüt yaşamı içerisindeki yerini çok iyi kavramaları ve kendi kişiliklerinde somutlaştırmalarıdır. Çünkü, tüzüğümüzün maddelerini uzun vadeli ihtiyaçlar çerçevesinde oluştursak bile, tüzüğün yol göstericilik işlevini görebilmesi, bugünkü bu dar örgüt yapısının tüzüğe nasıl yaklaşacağı ve o tüzüğü kendi kimliğinde ne kadar somutlayacağıyla çok bağlantılıdır. Bu tüzük üç günde çok da işe yaramayan, iç yaşamımızı düzenlemede ve belirlemede çok da yeri olmayan bir kağıt parçasına dönüşmemelidir.

Tüzük herkesten önce bizi belirleyebilmelidir. Parti disiplini kavramını güçlendirmenin en iyi yolu, disiplinin herşeyden önce en üst düzeyde gösterilebilmesiyle olanaklıdır. Kendi üst kademelerine yaptırımı olmayan bir tüzük olarak kalırsa, esas olarak alt kademeler için yaptırım özelliği taşırsa, bu sadece bürokratik bir egemenliğin basit bir aracına dönüşür. Parti disiplini MK'dan en sıradan üyeye kadar herkes için eşit düzeyde bağlayıcı olabilmeli ki, partide disiplin kavramı gerçekten oturabilsin

ve parti tüzüğünün de bu çerçevede bir anlamı olabilsin.

Öte yandan MK sekreterinin konferans ya da kongrede seçilmesi de partide diktatörlüğün önünü açmanın bir başka yoludur. Kongre tarafından onaylanmış bir parti sekreterine dokunmak mümkün değildir. MK'nın öteki üyelerinin onunla hukuksal eşitliğini sağlamak ayrıca mümkün değildir. MK sekreterinin bir iç hukuku olabileceğini zannetmiyorum. Parti MK'sının kendi içinde bir iç konumu vardır, ama ayrı bir hukuku, ayrı hakları, ayrı yetkileri olamaz onun. Burjuva partilerinde bu var, parti başkanı kamuoyu önünde partiyi bağlar, demeçleri partiyi bağlar, deniliyor.

Devrimci partilerde bu böyle olamaz. Devrimci partilerde partinin kendi MK'sı vardır. MK ara dönemlerde başyazılar kaleme almak, kamuoyuna partiyi bağlayan açıklamalar yapmak, genelge yazmak ve yayınlamak vb. gibi görevleri sekreterliğe verebilir, ben bunu saklı tutuyorum, bu bir görev paylaşımıdır. Bu görev, MK'nın tasarrufu çerçevesinde her an onun elinden alınabilir, hukuksal açıdan bakıldığında. Kongrenin seçtiği sekreterde bu böyle olmaz ama. "Ben gücümü bütün bir partiden alıyorum, beni örgütü temsil eden delegeler seçmiştir", denildiği bir noktada, yapılabilecek bir şey kalmaz.

Ben bugün için sorun olmayanı önplana çıkarmaktansa, sorun olanı önplana çıkarmak çerçevesinde tartışmayı kaygısını duyduğum alana çekiyorum. Ben diyorum ki, biz ortaya koyacağımız tüzüğe uymayı başaramazsak, bu tüzüğün parti yaşamında hiçbir yeri olmayacaktır. Öncelikle kongreden başlayarak örgütün en ileri kadroları şahsında parti tüzüğünün gereklerini kimliğimizde maddileştirmek zorundayız. Kongre delegeleri tüzüğün taşıyıcıları olabilmelidirler.

Örgüt yaşamımızda ileri kadrolar şahsında öyle kabul edilemez davranışlar ortaya çıkabiliyor ki, gerçekten bunları anlamak mümkün değil. Bu anlayışlarla bir örgüt yapısı kurmak mümkün değil. Basit bir örnek vermek istiyorum. Bir alan düşünün, alanda bir parti örgütü var, bir parti hücresi var. MK bu alanı denetlemek istiyor, bu alandan rapor almak istiyor. Alanda bir MK üyesi olduğunu düşünün. Bu MK üyesi MK platformunda kendi hukukuna zaten fazlasıyla sahip. Ama o aynı MK üyesi alanın raporunu, organın raporunu gene kendi adına yazıp getiriyor. Siz kendi MK üyenizi denetleme imkanını kaybediyorsunuz. Çünkü raporu alandaki organ yazmıyor ki. Getirene diyoruz ki, "bunlar senin düşüncelerin, bunlar senin değerlendirmelerin, biz bunları zaten senden dinlerdik, sen bir MK üyesisin, peki senin bu alandaki organın ne düşünüyor, bu alanla ilgili olarak organın raporu nerede?" Ve hiçbir zaman o organ bize bir rapor veremedi. Halbuki biz sözkonusu organ üzerinden alanı denetlemek, belirlemek, yönlendirmek istiyoruz.

İl örgütlerine bakıyorsunuz, bir rapor geliyor, altında da falan yoldaşın "kişisel raporu"dur deniliyor. Bir yoldaş kişisel rapor vermek isteyebilir, bunu yararlı görebilir, buna kimse bir şey de demez, diyemez. Peki organın kendisi bize bir rapor vermeyecek midir? Organın kendisi kendi faaliyetinin bir dökümünü, bir değerlendirmesini, kollektif muhasebesini yapmayacak mıdır? İşler alandaki MK görevlisinden ya da raporu yazan yoldaştan aksıyorsa, biz bunu nasıl anlayacağız? Bu davranış, bir MK üyesinin bir organın hukukunu kaba bir biçimde çiğnemesi anlamına geliyor.

Dolayısıyla şöyle toparlamak istiyorum. Potansiyel sorunlardan çok gerçek sorunlar üzerinden gidersek, tüzüğü kendi örgüt yaşamımız içerisinde gerçekten işlevsel bir yere oturtmayı başarabileceğiz. Böyle bir tüzük, örgüt yaşamımızı düzenlemekte, bizlere çeki düzen vermekte, çok anlamlı bir işlev yerine getirebilecektir. Ama tabi ki bir tüzük dönemin dar ihtiyaçları üzerinden formüle edilmez. Tüzüğün temel esasları bir partinin temel örgütsel ilkeleri ışığında şekillenmek zorundadır. O açıdan stratejik bakış ışığında şekillenmek zorundadır. Ama nihayetinde genel stratejik bir çerçeveye otursa da, gerçek yaşam içerisindeki uygulama "kavranacak halka" üzerinden gelişmek zorundadır.

Ve biz, sadece tüzük ya da örgüt sorunlarında değil, politika sorununda, taktik sorununda, sınıf sorununda da bu "kavranacak halka" kavramı üzerine iyi düşünmek, bu öncelikli nokta, bu yüklenilmesi gereken nokta sorunu üzerinde iyi düşünmek ve bir takım çözücü sonuçları oradan giderek yakalamak durumundayız. Biz bunun Lenin'in söyleminde

ve Bolşevik partisinin pratiğinde çok özel bir yer tuttuğunu biliyoruz. İşte bu bir tarihsel deneyimdir, buradan çok şey kazanılmıştır. Kavranacak halka, yüklenilecek nokta!

Bunu tüzüğe bağlıyorum. Tüzük meselesinde bizim için kavranacak halka, her şeyden önce bu hareketin ileri kadrolarının tüzüğün cisimleşmiş canlı temsilcileri olmalarıdır. Tüzük ahlakına, tüzük kültürüne, tüzük davranışına uygun hareket edebilmeleridir. Bunu başarırsak parti örgütümüzün yaşamını belirleyen bir tüzüğe gerçekten sahip olmuş oluruz. Tüzük bizim parti yaşamımızda hep bir yer tutacaktır o zaman. Bunu başaramadığımız bir durumda ise, en ideal bir tüzüğün bile bize hiçbir faydası olmaz. Örneğin eski TDKP'nin tüzüğüne bakıyorum, bu tüzük TDKP'nin örgütsel yaşamını hiçbir biçimde belirlemiyordu. Bir kağıt parçası olarak kaldı ve zaten 12 Eylül'den sonra da tümüyle bir yana bırakıldı.

Sade, özlü, açık ve kısa bir tüzük...

Tüzük şişkin olduğu ölçüde her türlü yoruma da açık oluyor. Her fazla söz, tüzüğü bir yerlere çekiştirmenin, yaptırımını boşa çıkarmanın bir imkanına dönüşüyor. Bu nedenle tüzük genel esasları vermelidir. Burjuva anayasalarına bakın, en temel özelliği şudur; giriş cümlesiyle verdiğini çıkış cümlesiyle geri alır. Tüzükte ayrıntılara fazla girmemek gerekiyor. TİKB'nin son yayınladığı tüzük örneğine bakıyorum, bu açıdan çok hantal ve kötü bir belge. Öyle şeyler tanımlanıyor ki, siz onları gerekçe göstererek, "görevini yerine getirmeyen bir parti üyesisin" diyerek bir takım insanları pekala örgütten atabilirisiniz. Eğer bir parti tüzüğü temel ama basit davranış kurallarını saptayan bir belge ise, ayrıntılar içermesinin ne önemi olabilir ki denebilir. Hiç de böyle bakmamak gerekiyor. Önemli olan gerçekten temel esasları belirleyen bir metin olmasıdır.

SBKP 18. Kongre'sinde bir tüzük tartışması var. Parti üyelerinin haklarına ilişkin bir bölüm. Demek ki daha önce böyle bir bölüm yokmuş, bu bölümü eklediklerine ve çok övdüklerine göre... Burada dört temel madde var. Birer cümleden oluşan bu bölümü okuyorum:

"1- Parti üyelerinin herhangi bir parti işçisini parti toplantılarında eleştirme hakkı;

2- Parti üyelerinin parti organlarına seçme ve seçilme hakkı;

3- Parti üyelerinin kendi faaliyetleri ve davranışlarına ilişkin kararların alındığı tüm toplantılara katılmayı talep etme hakkı;

4- Parti üyelerinin SBKP (B) Merkez Komitesi de dahil olmak üzere herhangi bir parti organına soru önergesi verme veya beyanda bulunma hakkı."

Bence parti üyelerinin haklarına ilişkin ideal dört madde bunlar. Buna bir beşinci, bir altıncı madde eklenebilir mi? Eklenmese de, bana göre parti üyelerinin hakları, parti içi demokrasi temelinde bu maddelerde oldukça iyi dile getirilmiş.

Birincisi; her parti üyesi öteki parti üyelerini ve organlarını eleştirme hakkına sahiptir. Parti platformlarında eleştiri hakkı dokunulmazdır, hiçbir güç bunu engelleyemez, buna sınırlama getirilemez. İki; seçme ve seçilme hakkı; her parti üyesinin parti kademelerini seçme ve buralara seçilme hakkı var. Üç; parti üyelerinin kendi faaliyetlerine ve davranışlarına ilişkin kararların alındığı tüm toplantılara katılma hakkı vardır. Bir parti üyesi gıyabında yargılanamaz.

Temmuz: Talep hakkı mı, katılma hakkı mı?

Cihan: Katılmayı talep etme hakkı diyor, ama bu katılma hakkı anlamına geliyor. SBKP bir iktidar partisi olduğuna göre, burada fiilen herhangi bir güçlük de yoktur. Yani illegalitenin getireceği sınırlamalar sözkonusu değildir. Bir parti üyesini gıyabında yargılayamazsınız. Bir parti üyesi hakkında gıyabında karar alınamaz. Yani bir üyenin kendini savunma hakkı vardır. Bizim geçen yılkı provokatif girişim sırasında ilgililerine en çok anlatmaya çalıştığımız bu oldu. Bu provokatör çift bir örgüt üyesini gıyabında yargılama ve mahkum etme hakkını kendilerinde görebiliyorlardı.

Dördüncü madde: Parti üyelerinin SBKP-MK da dahil olmak üzere herhangi bir parti organına soru önergesi verme ve beyanda bulunma hakkı. Açıklama isteme hakkı oluyor bu. Bu çok önemli bir hak. Çünkü bunu biz

kendi iktidar kurumlaşmamızda da, sosyalist ülkenin her vatandaşı için yasal bir hak haline getireceğiz. Vatandaşın soru sorma hakkı, açıklama isteme hakkı vardır. Bu bir tür denetleme mekanizmasıdır. Bir parti üyesi MK'dan şu veya bu konuda açıklama isteyebilir. Diyeceksiniz ki, öyle ilginç parti üyeleri oluyor ki, MK bunların sorularına yanıt yetiştirirse işimiz var. Ben de diyorum ki, iç demokrasinin bu şekilde güvence altına alındığı bir partide, o tür parti üyelerinin sayısı çok fazla olmaz zaten. Böyleleri anormalliklerini sergileme gücü bile bulamazlar kendilerinde. Parti üyeliği konumu bir başka anlam taşır. Devrimci temellere oturur ve devrimci bir anlam taşır. Yani hak ve görev diyalektiği burada birbirini tamamlar.

Bu dört maddeyi niye okudum? Dört kısa cümle! Bir parti tüzüğü böyle olur. Kimileri tutmuş 9-10 tane madde sıralamışlar, her biri üçer-beşer cümleden 30-50 cümle. Bu gerçekte sadece kargaşa yaratır. Parti tüzüğünü her yana çekiştirmeye, onu kötüye yorumlamaya ve kullanmaya yolaçar.

Nadir: Bir tüzüğü uygulamak istemiyorsanız onu ayrıntılara boğarsınız. O zaman tüzük gerçekten uygulanamaz ve yönetim mekanizmasının eline istediği maddeyi istediği biçimde uygulama hakkı verir yalnızca. Bu açıdan mesele tüzük maddeleri değil zaten. Tüzük maddelerinin her şeyi belirleyeceğini sananlar çok yanılırlar. Bu bir tüzüğün devrimci bir parti yaşamında tuttuğu yerin yeterince bilinememesidir. Mesele tüzüğün maddelerinde anlaşmak değildir. Bizim örgütte tüzük maddeleri üzerine yapılacak bir tartışmada en azından esasına ilişkin bir anlaşmazlığın çıkacağını zannetmiyorum. Ama böyle bir mutabakatın da pratik yaşamımız açısından esasa ilişkin bir değeri yoktur.

Bütün mesele, o maddelere ruhunu veren ideolojik bakıştır, bu temelde şekillenen kültürel siyasal kimliktir, bütünlüklü bir kimliği kendinde cisimleştirebilmeyi başarabilmektir. Bu başarılabilinirse eğer, yazılı tüzük de fiilen uygulanmış olur. Bu çerçevede tüzüğün en büyük işlevi nedir? Partide ideolojik birlik olduğu halde, belli taktiksel sorunlarda farklı fikirler ortaya çıkar, bu farklı fikirler tartışılır ve bu temel üzerinden bir örgüt iradesi oluşur. Ama sonuçta azınlık eğilimler, fikirler de olur. İşte tüzük bu çerçevede parti yaşamını partinin egemen iradesi üzerinden düzenlemenin bir aracıdır, bu bir.

İkincisi; partinin ideolojik çizgisine, siyasal yaşamı ve devrimci iç yaşamına aykırı her türlü davranışı yaptırım altına almak, böylesi davranışlara yaşam alanı bırakmamak için oluşturulmuş hükümler manzumesidir tüzük.

Partide disiplini oturtmanın bir aracı olarak tüzük

Tüzük kendi devrimci iç yaşamımızı oturtmanın işlevsel bir aracı olacaksa, partide sağlam bir disiplin oturtmak bugünün yakıcı sorunuysa, ben *"Sol Komünizm"*de Lenin'in yaptığı vurguların bizim kendi koşullarımızda nasıl kavranması ve uygulanması gerektiği üzerine bir tartışmanın ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Parti yaşamı içerisinde disiplini oturtmak, elbetteki bir partinin ya da parti önderliğinin bir takım kurallar ortaya koymasıyla gerçekleşecek bir şey değil. Partinin gerçek bir otoriteye dönüşmesi, kadrolarının ideolojik-siyasal kavrayışlarının düzeyi kadar, sınıflar mücadelesi alanında tuttuğu ağırlığa da bağlıdır. Eğer bugün bizde disiplin alanında bir takım anormal davranışlar gösteriliyorsa ve tüm uyarı, eğitim çabası ve eleştirilere rağmen bunlarda belli bir ısrar gösteriliyorsa, bu, henüz işçi hareketine dayanan ve bu hareketin gücünü arkasına alarak otorite olan bir siyasal hareket olmamamızla çok bağlantılı bir durumdur. Bu çerçevede disiplini oturtmak ve sağlamlaştırmak bir süreç meselesi olmakla birlikte, örneğin; disiplini oturtmak gibi bir sorumluluk bugün acil pratik ihtiyaçlarımızdan biridir. Dolayısıyla, çubuğu kendi önceliklerimize bükmek zorundayız.

Sol Komünizm'in ilgili bölümü koca bir tarihsel tecrübeyi özetlemektedir. Bir tarihsel tecrübeyi aktarıyor ve bunu bir teori olarak sunuyor. Orada sayılan üç temel faktör var. Bu üç temel faktör bir arada olmayınca, disiplini oturtmak bir iyiniyet girişimi olabilir ancak; ya da disiplin adına yapacağınız her türlü girişim soytarılıktan öteye gitmez, diyor. Ama bu hiçbir zaman bir partinin kendi özgün

süreçlerindeki önceliklerinden kopartılarak ele alınamaz bence.

Lenin'in tarzı çubuk bükme tarzıdır. Bu önceliklere özel bir tarzda yoğunlaşma yöntemidir. Bir başka ifade ile, zincirin kavranması gereken halkasına sıkı bir biçimde asılmaktır. Bu böyle olduğu için, bir başka tarihsel dönemde de bakıyorsunuz, Lenin "parti üyeleri düşünce ve bilincin en yüksek düzeyini veri alan insanlar olmak zorundadır" diyor. Bunu da sanıyorum daha çok partinin profesyonel devrimci çekirdeği için söylüyor. Çünkü genelde gelişmiş ve geniş bir partide her parti üyesinin düşünce ve bilincin en yüksek düzeyini veri almasını bekleyemezsiniz, bu tartışma ayrıca yapılabilinir. Ama partinin önder ve yönetici kesimi içerisinde, siz düşünce ve bilincin en yüksek düzeyini veri almak durumundasınız. Aksi taktirde o partiye kendi misyonunu oynatamazsınız. O partide isteyenin istediği gibi yapmasını, kuralları kendince eğip bükmesini, çiğnemesini engelleyemezsiniz.

Anlatmaya çalıştığım şey Lenin'in üçlü formülasyonunun ilk maddesidir. Ne diyor: *"Proletaryanın devrimci disiplini nasıl korunmaktadır? Nasıl denetlenmektedir? Önce, proletarya öncüsünün sınıf bilinci ile ve onun kendini devrime adamasıyla, onun sağlamlığı, özverisi ve kahramanlığı ile."*

Eğer bu böyle ise, biz bugün bunu veri almak zorundayız. Bunu yığınlara uygulamıyoruz, sıradan insanlara uygulamıyoruz, parti adaylarına ve sıradan parti üyeleri için de söylemiyorum. Bugün partinin bir kurucu kadrosu var; bir geleneği yaratmak, bir kültürün gelişip serpilmesine önderlik etmek sorumluluğuyla karşı karşıya olan, bu misyona soyunmuş bir çekirdektir sözkonusu olan. Ve siz bu çekirdekten disiplinin en ileri düzeyini talep etmek zorundasınız. Bu çekirdek en ileri düzeyi uygulayamazsa, disiplinli davranış kültürünü kendinde cisimleştirmezse, başka bir şeyi yaratamaz, bu çok açık. Demek ki sorun, genelde parti disiplininin oturtulmasından çok, partiyi kuracak, onu işçi hareketiyle bütünleştirecek, onu gerçekten proleter sınıf hareketinin organik bir parçası haline getirecek çekirdek kadronun disiplini sorunudur. İç yaşamımızda disiplinin bütün gereklerini gözetemezsek eğer, Lenin'in sözünü ettiği o disiplini yaratma imkanlarını da yakalayamayız.

3. Konferansımızdan sonra tüzüğün hükümlerini tartıştığım sınırlar içerisinde uygulama imkanlarına sahiptik. 3. Konferansın değerlendirme metinlerine baktığımızda, burada hareketin ihtiyaç duyduğu kadro tipi, böyle bir kadronun nasıl yaratılabileceği, süreçlerimizde disiplin ve demokrasi arasındaki ilişkinin nerede bozulmaya uğratıldığı vb.ne ilişkin son derece isabetli saptamalar var. Demokrasiye özel bir tarzda vurgu yapmanın mevcut siyasal konjonktürde bazı riskleri vardı. Bu riskler bizde bir olguya da dönüştü. Elbette kimse bunu istemedi, ama bunlar bir sonuç olarak karşımıza geldi. Demokrasiye, üye haklarına vurgu yaptığımız bir yerde ve liberal savrulmanın yaşandığı bir tarihsel konjonktürde, bu kimi yoldaşlarımıza kendi görevlerini ve sorumluluklarını unutturabildi. Örgüt otoritesine karşı sorumsuzlaşma, dahası, haklara sahip olma ama sorumluluklardan muaf tutma gibi garip tutum ve davranışlara yol açtı.

3. Konferansla birlikte çubuğu disiplin alanına büktük. Ama çubuğu büktüğünüz alana yüklenmezsiniz sonuç da alamazsınız. Bu çubuk bükmenin altyapısı vardı. Geriye iradeyi yoğunlaştırma diye bir sorumluluğumuz vardı. Bunun imkanlarına da sahiptik. Ama bu imkanı yeterince kullanmadığımızı, bunu kullanmadığımız ölçüde de sürecimizin giderek daha sancılı hale geldiğini görüyorum.

Tamam, henüz proleter sınıf hareketiyle bütünleşmemiş bir hareketiz. Saflarımıza insan akıyor, ama bizim saflarımıza akan insanın nasıl bir toplumdan, nasıl bir siyasal süreçten geldiği belli. Dahası örgütün o günkü çekirdek kadrosunun geçmiş siyasal süreci, şekillendiği süreç belli. Bu temeller üzerinde bir takım anormalliklerin ortaya çıkması doğaldır. Ama bunların kendisini üretmesinin imkanlarının sürüyor olması rahatsız edicidir. Bu açıdan, tüzüğü yazmak sorun değil. Önemli olan uygulanabilir bir tüzük yazabilmektir. Bu açıdan, bu tartışmaların son derece önemli olduğunu düşünüyorum.

Parti üyeliği ve devrimcilik kriterleri

Hazal: Daha önce yoldaşlarla tartıştığımız, biraz önce Tuna yoldaşın da bir biçimde ifade

ettiği, örgüt üyelik kriterlerine ilişkin kafamda netleşmemiş bazı noktalar var. Özellikle belli deneyimler üzerinden ve bugünkü tartışmalar üzerinden bunu çok bir yere oturtamıyorum. Partinin sınıf kimliğini kazanabilmesi açısından sınıfın içinden çıkacak öncü güçlerle buluşabilmesi, bu unsurların örgütün yönetici organlarına alınması sorunu var. Hem onların partili birer devrimci haline gelebilmeleri, hem de partinin kendi maddi-sınıfsal temeline oturması açısından...

Ama şimdi dönemin zor bir dönem olduğunu söylüyoruz. Mücadelenin ağır seyrettiği, kitlelerin bu yönüyle ha deyince harekete geçmediği, yoğun bir devlet terörü ile işçi ve emekçiler üzerinde korku estirildiği bir dönemde, mücadelede bir biçimde ileri çıkan öncü unsurlar bile oynamaları gereken misyonu oynayamıyorlar. Örneğin bunu direnişlerde görüyoruz, sendikal örgütlenme süreçlerinde görüyoruz. Bir biçimde öne çıkan unsurlarla temasımız oluyor. Bir formumuz var, partinin ideolojik platformunu benimseyen, örgütün herhangi bir biriminde görev alan, aidatını veren unsurlar, diyoruz. Cihan yoldaş biraz önce "asgaride devrimci kimliği güven veren" dedi? Bunun ölçüsü ne?

Somut bir örnek vereceğim. Yakın dönemde bir işçi ilişkimiz vardı. Asgari düzeyde Marksizm-Leninizmi kavramış, örgütlü mücadele verilmesi gerektiğine inanan, bu yönüyle de hareketimize yakınlaşmış bir işçi. Bakıyorsunuz, size sunduğu olanaklar, ortaya koyduğu performans sizin örgütlü bir militanınızın koyabileceği düzeyde. Bu yönüyle güven veriyor, tartışmalarınızda da düşman tarafından gelebilecek riskler noktasından herhangi bir tereddütü olmadığını görüyorsunuz. Verdiğiniz görevleri bir biçimde yerine getiriyor. Bunun üzerine aday üyelik başvurusunu istiyorsunuz. Bu bir süre sonra doğal olarak sizin onu bir organa alınanızı getiriyor. Bu süreçte onun devrimci kimlikte zayıflıklar taşıdığını görüyorsunuz. Dolayısıyla "devrimci kimliğin kriteri ne olacaktır"? Ortaya konulan iddia mı? Yoksa bir sürecin yaşanması gerektiği mi?

Yine bir başka hareketten gelen bir unsur vardı, ağzı iyi laf yapan, görünürde Marksizmi iyi kavramış biri. Ama süreç içerisinden bakıyorsunuz, bir dizi alandan aksıyor. Bunun üzerine bir tartışma yaşıyoruz kendi içimizde. Bu kadar kolay olmaması, örgüte üye alacağımız unsurların en azından belli bir sınama sürecinden geçmeleri gerekiyor.

Dönemin özelliklerini, örgütün ihtiyaçlarını kuşkusuz gözetmek gerekiyor. Ama bizim kriterimizin de olması gerekiyor. "Devrimci kimliği güven veren" diyoruz, buna açıklık kazandırmalıyız. Kuşkusuz zor bir dönem. Mücadeleye akan, aktif olarak çalışan unsurlar ciddi zayıflıklar taşıyorlar, bu bir gerçek...

Cihan: "Bunun kriteri nedir?" sorusunu çok anlamlı bulmuyorum. Yaşam içerisindeki yılların devrimcileri, bunun kriterlerinin ne olduğunu çok iyi bilirler. Yaşamın kendi içinde çıkan bir tartı bu, genel bazı tanımlar dışında bunun çok özel bir ölçüsü yok.

Parti üyeliği kriterleri çok basit gibi görünüyor: Parti programını kabul eden, partinin herhangi bir organında görev alan ve üyelik aidatını veren herkes parti üyesi olabilir. Çok kolay gibi görünüyor değil mi? Peki niye Lenin'le Martov arasında bu koca bir fırtınaya dönüşmüş? Eğer gerçekten partinin herhangi bir organında görev almak sorunu basit bir sorun olsaydı, Lenin'le Martov tartışacak ne bulurlardı ki kendi aralarında?

Partinin bir organında görev almak demek, bir örgütlü kimliği, o çerçevede bir örgüt yükümlülüğünü ve disiplinini benimsemek anlamına geliyor. Parti üyeliğinin birinci maddesi üzerine ünlü klasik tartışmayı kastediyorum. Birinci madde üzerine kopan fırtına nereden kopmuştur? Biz sınıfın ve devrimin öncü unsurlarının partisini mi yaratacağız, yoksa kendiliğinden kitle hareketinin ortaya çıkardığı her türlü kendiliğinden unsuru kapsayan şekilsiz bir yığın partisi mi? Tartışma bu değil mi? Anlaşmazlık hangi maddeden çıkıyordu? Bir parti organında görev almak! Peki bir parti organında görev almanın ne demek olduğunu bilmiyor muyuz, çok mu zor gerçekten bunu ölçmek? Herhangi bir parti hücresinde ya da parti komitesinde yer almak sorumluluğunun ne demek olduğu bu ülkede artık kalıtımsal olarak bilinen bir şey, özel bir ölçü bir yana.

Parti organında görev alan bir insan parti kararlarına, parti komitesinin aldığı kararlara

uyar, uymak zorunda. Çünkü o konum bir disiplin konumu, bir örgütsel yükümlülük konumu. Ama Hazal yoldaşın sözünü ettiği adaya bakıyorum ben, organın aldığı hiçbir karara uymayan ve uymak niyetlisi de olmayan, neticede kendi kafasına ne yatıyorsa onu uygulayan bir işçi. Böyle bir işçi parti üyeliği kriteri üzerinden bakıldığında olmaz olsun! Böyle bir işçinin partiye yapacağı hizmetler vardır, ben bunu saklı tutuyorum. Ama neticede biz devrimin ve devrimcilerin partisini yaratacağız.

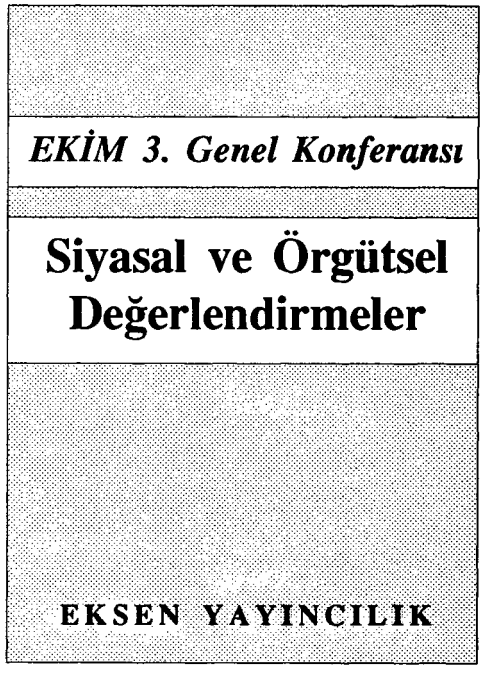
Devrimciliği güven veren, bir organda görev alan ve demokratik bir tartışma ile oluşturulmuş kararların gereklerine uyan bir insan devrimcidir. Onun ötesindeki ölçü ya da deneme zor sınav anlarında ortaya çıkar. İş o ölçüye geldiği zaman da kimin devrimci olduğu kimin olmadığı yalnızca o zor sınama anlarında ortaya çıkar. Bunun ötesinde, kendini devrimci mücadeleye adamış ya da devrimci mücadeleyi yaşam biçimi olarak seçmiş bir insan bellidir. Bilmiyorum, soyut bir kriter burada nasıl belirlenir? Aynı insandan mı söz ediyorsun bilmiyorum, ama sen bir işçi anlatıyorsun, bir örgütün yayın organını dağıtmıyor. Neden? Belli ki kişisel kaygılarından...

Burada iki şeyi birbirine karıştırmamak gerekiyor. Bir yoldaşın yazısında vardı, biz her işçi üyeden profesyonel bir devrimcinin yükümlülüklerini beklememeliyiz, diyordu. Onun söyledikleri doğru, ben buna itiraz etmiyorum. Evet bir işçi bir kentte yerleşmiştir, köklü bir sanayi işçisidir, orda çalışıyor. Militanlıksa militanlık, fedakarlıksa fedakarlık, disiplinse disiplin, bunların gereklerini yapıyor. Peki işçi yoldaş, biz sana kalk git Dersim'de çalış desek buna da hazır mısın? Belki de hazır değil, belki de çok gerekli görmüyor, mantıksal ve yararlı bulmuyor bunu. Yani bir işçiyi çok gerekli olmadıkça böyle bir tercihle yüzyüze bırakmak için neden yok zaten. O yoldaşın yazdıkları işte bu çerçevede anlamlı.

Ama devrimciliği çok pazarlıklı yapan, çok hesaplı yapan, devrimciliği herhangi bir risk getirmemesi gereken bir yükümlülük sayan bir işçinin parti örgütümüzün saflarında yeri olamaz. Mücadelenin öncüleri, kabul! Bu öncüleri devrimcileştirmek için emek harcayalım, içinden mutlaka devrimcileşecek unsurlar çıkar, onlarla partimizi düzenli olarak besleyelim. Ama bunlar devrimcileşmiyor, böyle bir şey söylenebilir mi? Dönem kötü deniliyor, dönem kötüyse küçük-burjuvazi için de kötü, aydınlar için de kötü. En büyük kaçışlar, ihanetler, döneklikler, kokuşmuşluklar aydınlar ve küçük-burjuvazi içinde yaşanıyor. Ama biz iyi-kötü ilkelere, davaya sadık aydınlar, küçük-burjuva unsurlar bulup çıkarabiliyoruz. Bana göre işçiler içinden de, üstelik fazlasıyla çıkar. Bu nedenle ben o genellemeleri anlamlı bulmuyorum.

Sadece işçi adaylarına daha çok emek vermek gerekiyor. Bilinç faktörü ya da ideolojik faktör, belli bir birikimi olan aydın öğelerde biraz daha erken etkide bulunabilir. Bir işçi için biraz daha fazla emek gerekiyor. Bir işçide pratik hareket noktaları belki çok daha önemli oluyor. Pratik zayıf bir pratik olduğu ölçüde, bu pratik o işçiyi erken ileri itemiyor. O zaman onu bilinçle dengeleyelim, işçilerin eğitimlerine önem verelim, kafalarındaki tereddütleri giderelim, değer yargılarını kıralım. Ama bu yapılmıyor, bu işçilere yeterli emek harcanmıyor. Kadro politikasında işçileri gözetmek şu anlama gelir aynı zamanda; bir işçiye bir öğrenciye verdiğimizin üç katı emek vermeye bakalım.

(Devam edecek...)

Sınıf çalışmasının sorunları ve deneyimler

Sınıf çalışmasının sorunları ve deneyimlerimiz sık sık örgüt basınında yeralıyor. Bu yazıda amaçlanan, genel bir sınıf çalışması tahlili değil, gerek küçük-burjuva sınıfsal kökenin getirdiği alışkanlıklar ve düşünüş tarzı, gerekse ideolojik yetersizlik ve deneyimsizlikten kaynaklanan pratik tutumun birkaç yönüne değinmek.

3. Genel Konferans'la birlikte hareketimiz yeni bir döneme girdi. Fabrika ve birimlere dayanan somut bir siyasal sınıf çalışması, buna uygun bir kadro ihtiyacını da dayatıyordu. Girilen süreci kazanmak için biriktirilen güç ve imkanların somutta ete-kemiğe büründürülmesi gerekiyordu. Geçmişte bu alanda köklü bir geleneğin olmaması zorluk alanlarından biriydi. Zorluk alanları ne olursa olsun hareketin üzerinde durduğu ideolojik-teorik zemin, bu süreci de kucaklayacağımızın teminatıydı. Pratikte bu yeni çalışma tarzını hayata geçirecek hazır kadrolar olmadığına göre, sınıf devrimcileri bizzat bu çalışmanın içinde yoğrularak, pişerek çıkacaklardı. Gerek kadronun şekillenmesi, gerek sınıfla güçlü bağlar kurmak, onun kalbinde kök salmakla mümkündü. Yani fabrikada çalışmayan (özel durumlar dışında) tek bir insanımızın bile kalmaması gerekiyordu. Zaten ötesi dışarıdan gazel okumaktan başka birşey ifade etmez. Ne var ki fabrikada çalışıyor olmak, kendi başına smıf çalışması yapmanın yeter koşulu değildir. Geleneksel devrimci hareketin bugüne kadarki pratiğine bakacak olursak söylediğimiz biraz daha anlaşılır olur.

Fabrika çalışması halâ da zorlandığımız bir alan. Özellikle genç kadro adaylarımız için bu zorlanma çok daha belirgin. Fabrika yaşantısına ayak uyduramamaktan tutun da onunla bağlantılı yaşam tarzına kadar birçok noktada bu kendini gösteriyor. Fabrikada çalışıp da pekala "geleneksel semt çalışması" tarzıyla hareket edilebilen yoldaşlarımız var. Kuşkusuz bu zayıflıklar süreç içinde aşılıyor ve aşılmaya mahkumdur.

Peki bunlar kendisini nasıl ortaya koyuyor? Fabrika çalışmasına bakıştan tutun da insanlarla kurulan ilişkiye kadar kendisini hissettiriyor. Fabrika çalışması, orada çalışan işçilerin düzen karşısında militan bir tutum almasına indirgenebiliyor. Devrimciler fabrikaya girer, orayı "karıştırır", işi bittiğinde de "çekip giderler." Elbette bu "çomak sokma" sırasında öne çıkan insanları kazanmak için uğraşılır. Ne var ki bu uğraşa baktığımızda, geleneksel devrimci hareketin semtlerde yaptığının ötesine geçmeyen bir pratik çıkar karşımıza. Kısaca fabrikada olup da "geleneksel semt çalışması" yürütüyor olabilirsiniz. Bu tarz, eğer işler yolundaysa bir süre ilerler. İlişki kurduğunuz insanlarla konsere, pikniğe, mitinge vb. gidersiniz. Bunları yapmanın nedeni kazanma çabasıdır. Elbette bu anlamlıdır. Ama bu, sınıf çalışması tarzıyla yapılmadığı için bir süre sonra tıkanmayla yüzyüze gelinir. Çalışma yürüten kadro ya da kadro adayı kurduğu birkaç ilişkiye gömülüp kalır. Onların evlerine, arkadaş ve akrabalarına ulaşmaya çalışır ya da ulaşır. Ama asıl uğraş alanı, zemini de artık kaymıştır. İnsanlarla yaptığı şeyler tekrardan öteye gitmez ve sıradanlaşır. Ardından bu fabrikadan iş çıkmaz, bir-iki kişi dışında kimse yok denmeye başlanır. İşe gidip-gelmede isteksizlik, kısa sürede kafa karışıklığına ve umutsuzluğa yolaçar. Sonuç; insanların daha politik olduğu bir fabrikada işe girme isteği!..

Konuyu fazla dağıtmadan yaşanan bir örnek üzerinden derinleştirelim. Bir yoldaşımızı hedeflediğimiz fabrikalardan birinde konumlandırdık. İlk olarak düşündüğümüz, yoldaşımızın deneyim kazanması ve sınıfı tanıyarak sınıf çalışmasını teoride ve pratikte yerli yerine oturtmasıydı. Fabrika

çalışmasına alışmada yaşanan ilk zorlanmalar aşıldığında, beklediğimizden de hızlı bir gelişme kaydedilmişti. Fabrikada genç işçiler çoğunluktaydı ve bu gençlerle anlamlı ilişkiler kurulmuştu. Birçoğuna PYO ve MYO veriliyor, onlarla panel, konser ve mitinglere gidiliyordu.

Böyle bir gelişme üzerine hedef olarak daraltılmış bir toplantı üzerinden komite kurmaya yöneldik. Bire bir konuşmalarda o çok bilinen, "buradan birşey çıkmaz, bu gençlerin aklı bir karış havada, kiminle iş yapacağız" söylemleri ile karşılaştık. İnsanları birlikte harekete geçirmek zordu. Diğer taraftan ise bire bir ilişkilerde hızla mesafe alınıyor ve bu kolay oluyordu. Kolay olanı seçmek ya da diğerini zorlamamak bir eğilim olarak ortaya çıktı. Ne var ki bu bire bir ilişkiler gelip bir noktada tıkandı. Daha öteye gidilemiyordu. Artık bu insanların düzene ve patrona olan öfkeleri konser ve mitinglerle diri tutulamıyor ya da öfke sadece buralarda sınırlandırılıyordu. Bu tıkanıklık yoldaşta da etkisini gösterdi. İlişki kurduğu insanların bu fabrikada bir şey yapılamayacağı düşüncesiyle işten ayrılmaya karar vermesi umutsuzluğu besledi. Hatta bu ilişkilerle birlikte bu fabrikadan birlikte ayrılıp insanların biraz daha politik olduğu fabrikalara girme isteği ortaya çıktı. Durum şaşırtıcı gelebilir. İlişkiler var, ortam da belli ölçülerde uygun, peki neden böyle bir istek gelebiliyor? Kurulan ilişki ve faaliyet tarzına bakıldığında, gelinen nokta aslında hiç de şaşırtıcı değildir.

Peki neden böyle bir eğilim ortaya çıkıyor, bunu besleyen sebepler neler? Bu soruya verilecek birçok yanıt var. Sınıfsal köken, ideolojik yetersizlik, deneyimsizlik vb. Ama şunu gözden kaçırmamak gerekiyor: Geleneksel hareketin 30 yıllık bir mirasıyla çevriliyiz. Bu mirastan etkilenmek için devrimci demokrasinin içinde olmak gerekmiyor. Birçok sınıf devrimcisi adayı onların yaptıklarının dolaysız etkisi altındadır. Semtlerdeki çalışmalardan başka yerlerdeki pratiklerine kadar, yapılanlar özellikle gençlerdeki maceracılığı okşuyor. Onlar yapıyorsa biz de yapabilirizden tutun da, onlar bir kazanıyorsa biz iki kazanmalıyıza kadar uzanan düşünceler oluşuyor. Burada kendisini ortaya koyan coşku, istek, azim ve hırsta bir sorun yok. Elbette daha fazla insanı partili mücadeleye çekmek hırs ve azminin bir sınıf devrimcisinde olması gerekiyor. Asıl sorun, bu hırs ve azının sınıfın partisine uygun tarzda değil de geleneksel bakışaçısıyla yoğurulmasında.

Burada, biz yıllardır devrimci demokrasiye karşı verdiğimiz ideolojik mücadelede yeterince deneyim ve bilinç açıklığı yarattık, şimdi bu nasıl olabiliyor? sorusu sorulabilir. Kuşkusuz bu böyle ve bunun sonuçlarını da artık topluyoruz. Burada sözü edilen geneli kesen bir eğilim değildir. Sözkonusu olan, pratikte sınıfa özgü politikaları hayata geçiremeyişimizden kaynaklanan boşluğun alışkanlıklarla doldurulmasıdır.

Fabrikada olmak yalnızca ilk adımdır. Bu, çalışma yürütülen fabrikanın (alanın, birimin) özgül koşullarını gözeten sürekli ve sistemli bir faaliyetle, fabrikaya dönük özgün politikalar doğrultusunda işçileri harekete geçirme çabasıyla birleşemediği sürece fazla bir anlam taşımaz. İşte bu politikaları hayata geçirme çabası bizi sınıf çalışmasında daha zengin deneyimlere ulaştıracaktır. Geldiğimiz noktada hatırı sayılır bir deneyim ve düzeye sahibiz. Deneyimsiz yoldaşlarımızın hata ve zaaflarını görüp aşabileceğimiz zemin vardır. Yeter ki bu deneyime ulaşan yoldaşlarımız, kuşatıcı bir gözle bakıp kollektif çalışmayı gözeten bir tutumla sınıf çalışmasını derinleştirmeye girişsinler.

Partiyi kazandık, artık partiyle devrime ve sosyalizme daha bir emin ve güvenle yürüyeceğiz.

Herşey parti için! Herşey devrim ve sosyalizmin ancak parti ile kazanılacak zaferi için!

H. DEMİR

Teori ve Program Sorunları

EKSEN YAYINCILIK

Okurlardan / Yoldaşlardan...

Patronların düzenine ne zaman dur denilecek?

Anadolu'dan İstanbul'a göçeden işçi ailenin en küçük oğlu ilkokulu bitirdikten sonra Fatih'te bir atölyeye çırak olarak verilir. Başta getir-götür işleri yapar. Yaşı ilerledikçe kalıpçılık ve presçiliği öğrenir. Çalışkanlığı ve dürüstlüğü ile kısa zamanda kendini iş arkadaşlarına sevdirir ve çok iyi bir kalıp ve pres ustası olur. İlk kez patronundan sosyal haklarını istediği zaman, "Aman, ne yapacaksın sigortayı? Ben sana daha fazla para vereyim. Hem sigortalı olursan aldığın maaşın yarısı sigortaya gider" yanıtını alır.

Evet, işte böyle! Patronumun teklifi bana ve öteki iş arkadaşlarıma oldukça cazip geldi. Piyasanın üzerinde para alıyorduk, arkadaşların tümü bu işten memnundu. Tabii ben de memnundum. Ta ki bir gece mesaisinde sol elimin dört parmağını açık pres denen canavara kaptırıncaya kadar...

Son pişmanlık fayda etmez derler ya, benimki de o hesap. Hayallerim ve umutlarım söndü o gün. Bununla kalsa iyi; hastane kapılarında harcadıklarımız, parasızlık yüzünden alınamayan ilaçlar ve daha neler neler... Daha sonra öğrendim ki, sigortalı bir işçi hastaneye ve ilaçlara çok az para ödermiş ve üstüne bir de tazminat alırmış. Ama iş işten geçmişti; dört parmağım atölyede, bense kapı önünde kaldım. Beni biraz fazla parayla kandıran patrona kopan parmaklarının ne olacağını sorduğumda, bana fazladan para ödediğini ve hem biraz dikkatli olsaymışım başıma bunların gelmeyeceğini söyleyerek beni yaka paça dışarı attırdı.

Doğru; ben başta haklarımı almakta biraz dikkatli ve bilinçli olsaydım ne parmaklarımı ne de haklarımı kaybederdim. Şimdi kalan arkadaşlarım benimle aynı akibeti paylaşıyorlar.

Büyük fabrikalara kalifiye işçi yetiştiren bu tür atölyelerde çalışanlar genellikle çocuk yaşta işe girer ve çoğu bilinçsizdirler. Patronların türlü bahanelerle haklarını gaspetmelerine, biraz daha fazla kazanmak uğruna ses çıkarmıyorlar. Sosyal hakların paradan daha önemli olduğunu ancak ağır bir bedel ödedikten sonra anlıyorlar. Ama iş işten çoktan geçmiş oluyor. Ben bunu dört parmağımdan ötürü çok iyi biliyorum.

Diğerlerinin benimle aynı akibeti yaşamaması için şimdiden bütün işçilere soruyorum: Daha oyun çağında çocukları alıp pres atölyelerinde çalıştıran, ucuz iş gücünden yararlanan ve işleri bittiğinde bir kağıt gibi buruşturup bir kenara atan patronların düzenine ne zaman dur denilecek?

Ekim okuru bir işçi

Semtlerde gazete satışı üzerine bir deneyim

Daha önce semtlerde gazete satışı yapmanın benim için fazla bir anlamı yoktu. Sadece gazete tirajını arttırmak için yapıldığını düşünüyordum. Ama bunun önemini gazete satmaya başladığım ilk gün anladım. İlk gün, uğradığımız ilk beş evden hiçbiri gazete almamıştı. Tabii bundan dolayı önce moralim bozuldu. Her yerde aynı şeylerle karşılacağımı sanmıştım. Ama daha sonraki bir evde çok farklı şeylerle karşılaştık. Bazı insanlar gerçekten işçi-emekçi gazetesi olduğunu duydukları zaman ilgi gösteriyorlar. O evde de bunu gördük. Ev sahibiyle ayaküstü biraz sohbet ettik. Bizi çok iyi karşıladı, evinde çay içmeye davet etti, politika üzerine bizimle tartışmaya girdi. Başka bir evdeki bir işçi, işçi-emekçi gazetesi olduğunu duyunca aynı şekilde ilgi gösterdi. Kendi çalıştığı fabrikadaki sorunları anlatmaya başladı. Daha önce arkadaşlarıyla işçi gazetesi çıkarmaya çalışmışlar. Bizimle biraz sohbet ettikten sonra işyerinin adresini verdi ve çalıştığı fabrikaya her hafta uğramamızı ve gazete satmamızı istedi. Fabrikada birkaç defa gazete satışı yaptık, çok olumlu karşıladılar. Bu işçiyle olan ilişkimiz sonrasında daha da sağlamlaştı. İlk gazete satışı bizim için olumluydu.

Semtlerde gazete satışının önemini şu an daha iyi anlıyorum. İşçileri sadece fabrikalarda değil, yaşamın her alanında kuşatmak gerekiyor. Çünkü bu geniş işçi kitleleriyle buluşmamızı bir hayli kolaylaştıracaktır. Ayrıca semt, sendika, dernek gibi yerlerde yakaladığımız her işçi ilişkisi, fabrikalara ulaşmamızın da bir imkanıdır.

F. Öztürk/İzmir

Yayın araçlarımızı işlevli bir biçimde kullanmalıyız

Komünist hareket parti inşa sürecini partimiz TKİP'yi kurarak taçlandırdı. Şimdi önümüzde partimizi işçi sınıfı içinde ete-kemiğe büründürmek görevi duruyor. Partimizi geniş işçi-emekçi yığınlarla buluşturmak ve onlara yön veren bir pratiğin taşıyıcısı haline getirmek, bu görevin asgari düzeyde başarıldığını gösterecektir. Bu nedenle bazı pratik sorunlarımız üzerinde yeniden yeniden yoğunlaşmamız gerekiyor. Örneğin geniş işçi ve emekçi kitlelere nasıl ulaşabiliriz? Ya da onları nasıl kuşatabiliriz?

Aslında 11 yıllık sürecimiz, partinin geneline malolamasa da bize önemli bir deneyim ve birikim sunuyor. Bugün birçok yoldaşımız bu deneyimi ve birikimi gerektiği gibi özümsememiş olabilir. Bu nedenle de bir takım pratik adımlar atmakta zorlanabilir. Ama sürecimizin sunduğu deneyimler yeniden yeniden incelenip bilince çıkarıldığında, pratik adımlar atmayı başarabilmek, bu deneyimi ve birikimi bu pratikler ışığında besleyebilmek mümkün olacaktır. Yukardaki sorulara bu deneyim ve birikim üzerinden birçok cevap verebiliriz. Ama burada sadece PYO'nun işlevli kullanılması ve dağıtımı sorunu üzerinde durmak istiyorum.

Haftalık bir siyasi gazetenin işçi ve emekçilerle kalıcı politik bağ kurulmasında önemli ve etkili bir araç olduğunu herkes bilir. Fakat biz yıllardır elimizin altında olan bu aracı bir türlü gerektiği gibi kullanamadık. Zira işlevini tam olarak kavrayamadık. Böyle olduğu oranda da hangi durumda nerede kullanacağımızı bilemedik. Genelde gazetemizi ya sadece kendimiz okuyoruz ya da çevremizdeki bir iki iyi dostumuza veya çalıştığımız fabrikada ilişkilerimizin iyi olduğu birkaç işçiye ulaştırıyoruz.

Ama gelinen aşamada bu tür bir partikle yetinmenin son bulması gerekiyor. Dağıtıma gerçekten ciddi bir katkı yapmak daha da önem kazanmış durumdadır. Bunun da ötesinde, politik yayın organını siyasal sınıf çalışmamızda etkin ve işlevli kılmak durumundayız. Önümüze artan oranda haftalık hedefler koyup gazete dağıtımı yapmalıyız. Fabrika çalışması yürüten birçok yoldaşımızın ve gazete okurunun etrafında devrime sempati duyan ya da devrimci demokrat olan birçok örgütsüz insan var. Ama biz bu insanlara bile gazetemizi vermiyoruz. Ya ilişkilerimizin henüz hazır olmadığını düşünüyoruz, ya bulunduğumuz alanda güya deşifre olmamaya çalışıyoruz ya da semtlerde gazete satışının bizim işimiz olmadığını düşünüyoruz, vb.

Oysa politik yayın organının sunduğu imkanlardan en iyi bir biçimde yararlanmamız gerekiyor. Elbetteki gittiğimiz her semtte ya da her fabrikada işçiler bizim komünist olduğumuzu bilecekler, bu deşifrasyonsa deşifre olacağız ya da düşmanın saldırısına uğrayabileceğiz. Ama aynı şeyler illegal materyallerle yürütülen faaliyette de mümkün. Bu bizi faaliyetten alıkoyuyor mu? Bu yüzden de önemli olan, iş yaparken kurallara tam riayet etmek, gereken her türlü önlemi almaktır. Ötesinde, zaten komünistler kitlelere politik kimlikleriyle ve açıkça sesleniyorlar.

Sorunun bir de sınıf çalışmasına henüz başlayan ve hiçbir ilişkisi olmayan yoldaşlarımızla ilgili bir yanı var. Bu yoldaşlarımız örneğin, "biz haftada nasıl beş tane gazete satabiliriz ki?" diye sorabilirler. Ama gazete satışının kendisi zaten bir ilişki kurma yoludur. Geçmişte, çalışmaların henüz yeni başladığı bölgelerde kimse kimseye ilişki devretmedi. Buralarda tam da bu tür bir pratik sayesinde ilişkiler yakalanabildi. Dahası her bir yoldaş tarafından, bir dönem öyle üç beş gazete değil, her defasında onlarca gazete dağıtılıyordu. Kaldı ki bu sadece gazete dağıtımını arttırmanın bir yolu değil, asıl olarak kitlelere gazete üzerinden politikamızı taşımanın, onlarla bağ kurmanın, bağımızın olduğu işçilerin düzeyini yükseltmenin, kendi politikamıza kazanmanın, yani siyasal faaliyet yürütmenin temel bir yoludur.

Y. Dönmez

Okurlardan / Yoldaşlardan...

Zindanlarda partili yaşam

Bir partili nerede ise parti oradadır. Alan ve koşullar bu gerçekliği değiştiremez, değiştirmemelidir. Parti disiplini, parti kültürü, parti ihtiyaçları partili yaşamın ilkelerini belirler. Yaşamın tüm alanlarında bu böyledir.

Sözkonusu olan zindanlarsa eğer, bu ilke ve prensipleri kavrayıp içselleştirmek çok daha büyük önem kazanır. Çünkü zindanlar, tıpkı polis sorgu ve işkencehaneleri gibi, iki farklı dünyanın, emek ile sermaye dünyasının iradelerinin kıyasıya çatıştıkları alanlardır. Tüm koşullar onun lehine olmasına rağmen düşman karşımızda diz çökmek zorunda kalıyorsa eğer, bunun en temel belirleyeni irademizin eğilip bükülmezliğidir. Bu gücü ve iradeyi vareden, süreklileştirip güvenceye alan ise, örgüt ve örgütlü yaşamdır. Parti silahını kuşanarak kendini geleceğe adayan bir devrimci, hiçbir koşulda teslim alınamaz.

Kuşkusuz bütün bu söylenenler biz komünist tutsaklar için ne yeni ne de bilinmeyen şeylerdir. Ancak bugün bu sorunu dünden farklı olarak çok daha ayrı bir düzlemde tartışmak zorundayız. Biz artık dünün dar örgütü değil, milyonların geleceğini temsil eden bir iradeyiz, PARTİYİZ! Dolayısıyla yaşadığımız her alana partiyi taşımak, partiyi yaşamak, partiyi güçlendirip geliştirmek sorumluluğuyla karşı karşıyayız. Zindanlardaki tutsaklığımız, hiçbir biçimde yaşamı ve yaşamdaki karşıtlıkları zindan sınırlarından ibaret görmemizi gerektirmez. Başka bir deyişle zindanın dar sınırları içersinde sıkıştırılmış bir mücadele ve düşman kavramıyla kendimizi sınırlayamayız. Böyle bir darlık uzun vadede çürütücüdür. Dolayısıyla, durduğumuz yer ve koşulların dar sınırlarından değil, sınıf savaşımının ihtiyaçları üzerinden mücadeleye bakan ve düşman kavramını da bu çerçevede anlamlandıran komünist kadrolar olmak zorundayız. En zor koşullarda ve en sınırlı olanaklarla dahi, işçi sınıfı ve emekçilerin devrim ve sosyalizm ideallerinin savaş kurmayı olan partimizin güncel, dönemsel ve tarihsel ihtiyaçlarına uygun konumlanmak, partili kimliğimizin zorunlu bir gereğidir.

Bir kez daha altını çizmek istiyoruz. Yaşamın her alanında partiyi varetmek ve partiyle varolmak bizim için esastır. Zindanlar da sınıf mücadelesinin bir alanıysa, burada da partinin ihtiyaçlarını, dolayısıyla devrimin ihtiyaçlarını esas alan bir yaşamı örgütlemek ve kurumsallaştırmak temel perspektifiyle hareket etmek zorundayız. Bu alanın kendine has zorlukları ve özgünlüklerinin olduğu bir gerçektir. Ama yine de her birimin kendi içinde kurumsallaşmasını sağlamak, dahası merkezi bir kurumsallaşmaya gitmek ve bu cephede partili iradeyi merkezileştirmek, biz komünistler için zorunlu bir ihtiyaçtır.

1) Bu zorunlu ihtiyaçtan hareketle merkezi bir cezaevi örgütlülüğü kurmuş bulunuyoruz. Bundan böyle zindanlardaki mücadeleyi, merkezileştirilmiş politika ve taktikler üzerinden ve merkezi cezaevi örgütlülüğümüz aracılığıyla yürüteceğiz.

2) Tek tek cezaevlerindeki yoldaşlar (birimler) arasındaki koordinasyon, cezaevleri merkezi örgütlülüğümüz tarafından sağlanacaktır. Gerek tek tek birimlerdeki sorunların çözümü, gerekse cezaevlerine yönelik daha güçlü ve merkezi politika ve taktikler üretebilmemiz için, birimlerdeki yoldaşlarımız tüm gelişmeleri anında ve ayrıntılı olarak merkezi örgütlülüğümüze iletmelidirler. (Gizlilik kurallarına dikkat edilmeli, ona uygun iletişim araç ve olanakları kullanılmalıdır.)

3) Düşmanın hücre politikası çerçevesinde saldırılarının yoğunlaştığı bu dönemde merkezileştirilmiş bir tutsak aileleri örgütlülüğüne gitmek zorundayız. Bu düşmanın saldırılarına güçlü bir karşı saldırı örgütlemenin gereğidir. Tüm birimler ve tüm yoldaşlar büyük bir ciddiyetle bu soruna yaklaşmalı ve bu yönde derhal somut bir çabanın içine girmelidirler.

4) Bundan böyle politik yayın organımızda cezaevleri merkezi örgütlülüğümüzün iradesiyle yönlendirilen sürekli bir zindanlar sayfası yeralacak. Bu sayfa sadece merkezi politika ve taktiklerimizi birimlere taşıyan ve pratik süreçleri örgütleyen bir işleve sahip değil, aynı zamanda tüm birimlerde ortak yaşamı örgütlemenin bir aracı olarak algılanmalıdır. Bu

(Devamı s.14'de)